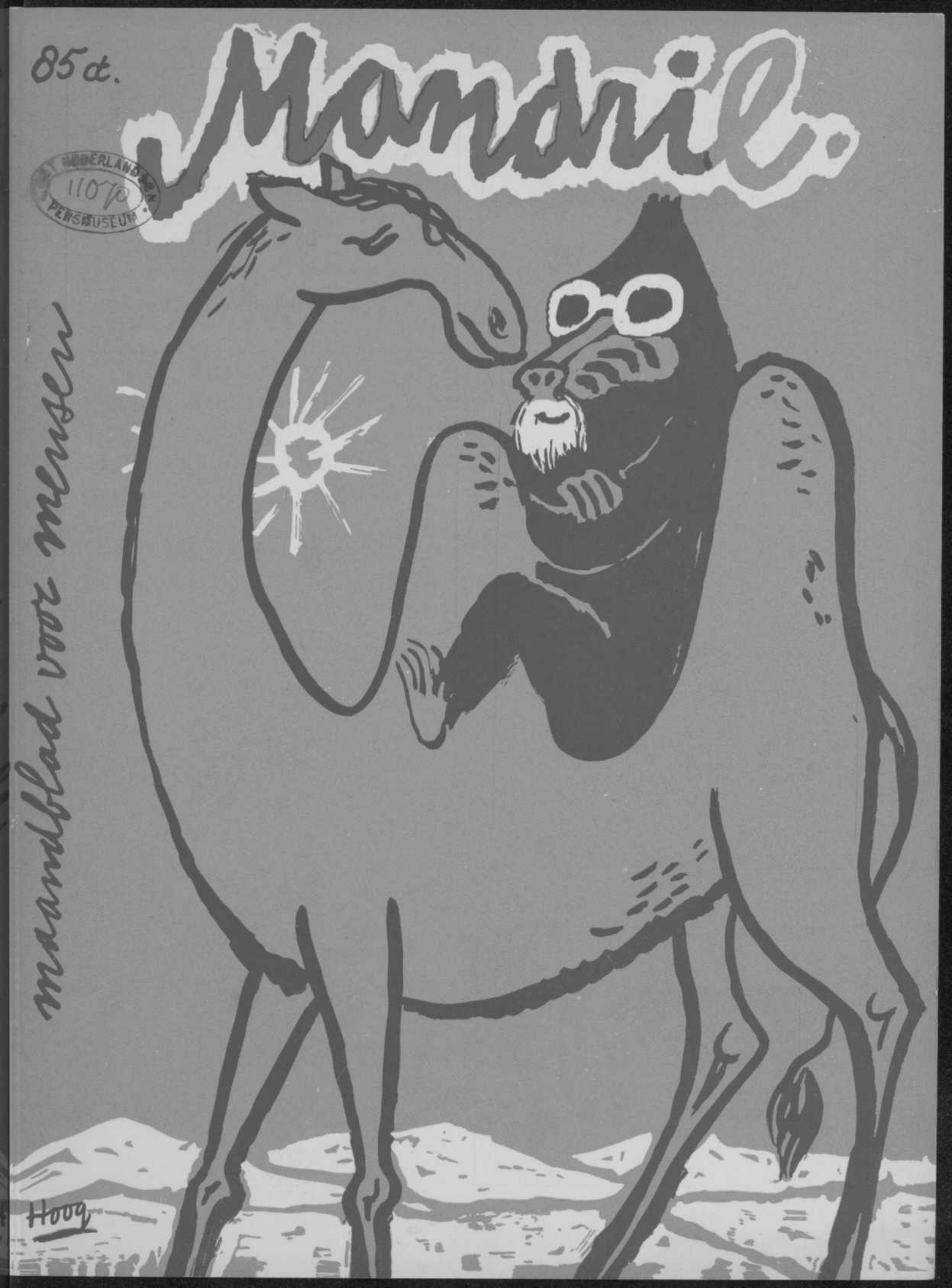
85 ct.

Mandril.

NEDERLANDSCH PERSMUSEUM 11070

maandblad voor menschen

Wiener Fiaker
Bar-Restaurant
Duo Manifreddy

Singel 449, 1 ét., Amsterdam
nabij Heiligeweg
Tel. 42052
Man.: P. L. Jansen,
oud Hoofd-steward K. L. M.

Hotel des Pays-Bas

1801–1951

AMSTERDAM
NIEUWE DOELENSTRAAT 11

Een welgekozen boek,
dat onze handbinder
in een passend kleed
uit de kostelijke materialen
leer of perkament heeft gestoken,
is een onweerstaanbaar geschenk.
Het getuigt van Uw respect voor de verkrijger,
van Uw vriendschap of Uw passie.
En steeds van Uw goede smaak.
Dit laatste is bovendien een reden
om Uzelf nu en dan het genoegen te doen
een schoon en persoonlijk werkstuk
te laten maken
dat U tot in lengte van dagen zal vergezellen.
Een boek, waar men veel om geeft,
is het meer dan waard!

J. BRANDT & ZOON-BOEKBINDERS SINDS 1742
(Proost en Brandt nv)

Rusland 26 Amsterdam-C. Postbus C550 Telefoon 64141

Wees er altijd vroeg bij,
want handwerk vraagt tijd.

Zo juist verschenen:

3 nieuwe delen in de Accolade serie
Van **Agatha Christie:**

Schuldig in eigen ogen
Moord onder vuurwerk

Van **Herbert Gabriël:**

Moordenaarsspelletje

Per deel geb. f 2.95. In de boekhandel verkrijgbaar.
A. W. SIJTHOFF'S UITGEVERSMIJ N.V. — LEIDEN

triton
De chic-sportieve das!
IMP.: PIETER VAN DER MEER - HILVERSUM

ALLEEN EEN EZEL
DRINKT GEEN

BOLS

Juni 1951 — Derde jaar — No 8

MANDRIL is op vacantie, volgens de omslag van onze tekenaar Hoogendoorn. Maar daar merken de lezers nooit iets van. Ook in de vacantie werken wij door, wij kennen geen rust. En dus krijgt u Mandril even op tijd (of even zo laat) als vorige keren en even zo vol en gevarieerd. Ideaal om bij uw bagage te pakken als ideale vacantielectuur.

*

Redactie: C. Boost, Mr. E. Elias, H. A. A. R. Knap, Frits van der Molen, Hugh Jans, E. Messer en B. J. F. Steinmetz.

Redactie-adres: C. Boost, Wolvenstraat 21III, Amsterdam C.

Administratie-adres: Raphaëlplein 17, Amsterdam Z. Tel. 99014.

Uitgever: Jules Perel, Raphaëlplein 17, Amsterdam-Z.

Losse nummers f 0.85. Jaarabonnementen f 9.50. — Postgiro 518700.

*

Aan dit nummer werkten mede:
Jeanne Bieruma Oosting — Jenny Dalenoord — Marga Minco — Eva Valerius — J. C. P. Alberts — C. A. B. Bantzinger — H. P. de Boer — C. Boost — A. Buytendijk — R. Campert — A. Cohen — M. Dendermonde — H. v. Derken (ps.) — Ducro — A. Duif — H. Focke — G. Heyen — H. Hoekstra — A. Hoogendoorn — P. Lustig — J. Mezger — H. van Os — H. H. Polzer — S. Pruys — M. Revis — C. van der Weye.

*

Overneming van artikelen of tekeningen is toegestaan, mits na overleg met de redactie.

Mandril

JUNI 1951 MAANDBLAD VOOR MENSEN

On dit....on dat

LENTE IN PARIJS

TOEN wij onlangs op de Place de Passy wat rondslenterden om brood te kopen en een ei, wisten wij opeens weer wat lente in Parijs wil zeggen.

Wij ontdekten het allereerst door de blik van die wachtende taxichauffeur die ons aankeek. Waarom weten we niet, maar wij keken hem in de ogen — enkele seconden lang en toen wisten wij, dat het weer lente was in Parijs. De lente in Parijs is zo iets vreemds verrukkelijks. Het hangt niet af van de schaarse bomen en ook niet van de vogels die nu de hele dag van de daken kwetteren en het hangt ook niet af van de zon, die sterker en warmer wordt, maar het hangt af van de harten van de mensen. Daar alleen kan je de lente voelen komen. De lente komt in het hart van de Parijzenaar; zij breekt daar op een goed moment door zoals de stroom, die ontstaat uit het smeltende ijs dat op koude toppen ligt. Als een stroom van goedheid en mildheid, van twinkelerende vluchtige wijsheid vult de lente dan de harten van de Parijzenaars.

Het is, en die taxichauffeur van vanmorgen deed ons dat weer zo duidelijk voelen, of er iets losbreekt, of er iets smelt en er een scheiding tussen de mensen wegvalt en een openheid ontstaat, een geestelijke openhartigheid in een blik, een oogopslag, die weldadig aandoet als de zon zelf en die je weer doet geloven in de menselijkheid van de mens. Dan, op die momenten, komen de woorden liberté, egalité, fraternité tot een hogere, heel ernstige werkelijkheid. Je voelt een gemeenschap met hen om je heen, zo sterk, zo intens, maar ook zo lucide en luchtig, dat het je zaliggelukkig maakt wanneer je het voelt en je voor een ogenblik je eenzaamheid vergeet. Je voelt je gelijk allemaal en allemaal gelijk; een raar soort scharrelaars. Scharrelaars voor een schamel doel en we glimlachen om onszelf en onze kleine moeiten en zorgen en we voelen ons vrij, helemaal vrij en we wandelen wat op straat en knipperen met onze ogen voor de zon; dan bestaat er slechts dat ene geluksgevoel: te zijn, te leven en in de zon te lopen. En in die ijle, lentevogelachtige vrijheid kom je elkaar tegemoet op straat, als je brood gehaald hebt of groente en hoewel je elkaar niet kent, kijk je naar elkaar en kijkt mekaar aan soms diep, heel diep in de ogen, en herkent .... En dan slaat de vonk over en het contact is gelegd; ondertussen ben je elkaar alweer voorbij maar er blijft altijd iets van achter. Die herkenning geeft die grote blijdschap en die warmte van die vluchtige gemeenschap der ziel die een mens zoveel goed kan doen in een tijd die koud en onverschillig is.

Zuidelijker, aan de Côte d'Azur, is het licht en de wijdopenheid van alles nog intenser en nog laaiender, maar wij geloven dat het in Parijs wat dit betreft beter is, omdat de mens hier beter en van een aangenamer slag is. Wij geloven, dat de Parijzenaar iets heeft wat de Zuiderlingen missen, helaas missen. En dat iets heeft ook een beetje met wijsheid te maken, geloven wij. Je kunt het in Amsterdam ook vinden en misschien in nog enkele andere steden. Het is de echte geestelijke lente die Parijs zo verrukkelijk spiritueel maakt in de lente. En zo kinderlijk.

OP TIJD

Wij lazen in de Biltse en Bilthovense Courant, die niet alleen beide plaatsen, maar ook nog Bunnik, Maartensdijk, Groenekan, Westbroek, Achttienhoven, Lage Vuurse, Bos en Duin en Den Dolder van nieuws voorziet, dat de redacte op ons Meinummer had moeten wachten om een passend In Memoriam Co Chevalier te vinden. Letterlijk stond er te lezen:

> Op 10 April vermeldde de opgave van de burgerlijke stand in ons blad dat op 70-jarige leeftijd te Bilthoven Dirgiena Jacoba Chevalier was overleden. Wij zochten toen naar een passend stukje, te wijden aan de nagedachtenis van de kunstenares Co Chevalier, maar slaagden niet. Totdat wij in het dezer dagen verschenen Meinummer van Mandril, het merkwaardige tijdschrift met de ondertitel Maandblad voor mensen, een In Memoriam aantroffen waarin Co Chevalier recht wordt gedaan op de wijze, die wel het meest haar eigen opvattingen nabij komt. Op pagina 3 reproduceren wij, met toestemming van de redactie, dit In Memoriam.

Waarna op pagina 3 met de ondertitel: Wat de Mandril schrijft over deze Bilthovense kunstenares, het herdenkingsartikel van Joost de Klerk uit ons Meinummer volgde.

Wij zijn een beetje trots op dit stukje in de Biltse en Bilthovense Courant, omdat wij niet gewend zijn, dat er op ons gewacht wordt. Als wij dat geweten hadden, waren wij misschien eerder verschenen. Want in ons privé leven laten wij nooit iemand wachten. Wij gaan harder lopen of nemen een tram als wij zien dat wij niet op tijd op onze afspraak zullen komen. En in het uiterste geval deinzen w'ij zelfs niet terug voor een taxi. Maar dan weten wij dat er op ons gewacht wordt.

De Mandril gaat in de toekomst toch weer eens proberen beter op tijd te verschijnen.

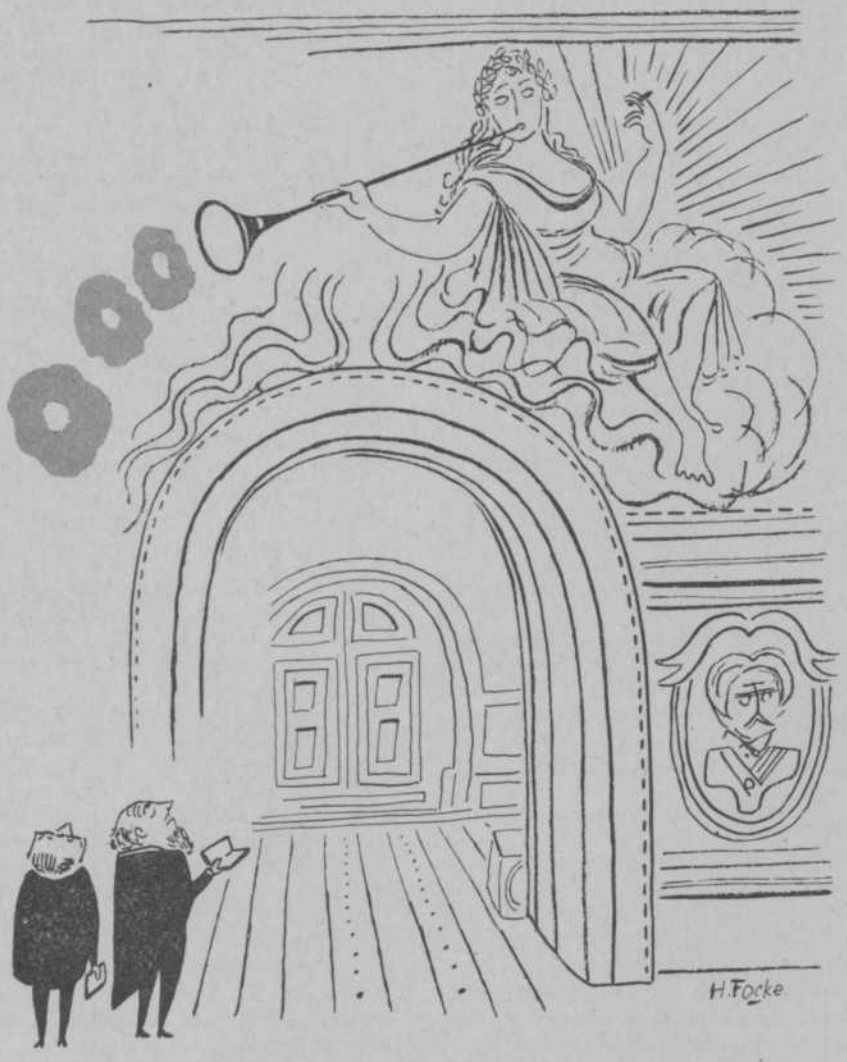
Want het idee dat op hem gewacht kan worden, om welke reden dan ook, laat hem niet meer met rust.

ZWART EN WIT

WIJ spraken onlangs met Leo Schatz, een van de redacteuren van Zwart en Wit. Zwart en Wit is een driemaandelijks tijdschrift voor tekeningen, waarvan de eerste aflevering in de afgelopen maand is verschenen. Behalve Leo Schatz zitten Henk Broer, Ger Langeweg en Oey Tjeng Sit in de redactie.

Wij vroegen de jonge redacteur naar de bedoeling van het nieuwe tijdschrift en hij antwoordde dat de enige opzet van de redactie is : de tekening in het algemeen in de belangstelling van een zo groot mogelijk publiek te brengen. De tekening, zei Schatz, is in discrediet geraakt. Niemand krijgt haar practisch onder ogen. Zij blijft in portefeuille bij haar maker, die er geen weg mee weet. En toch is ze soms de meest vrije uiting van de kunstenaar. Wij willen aantonen, aldus Schatz, dat de simpele zwart-wit tekening, gemaakt met de eenvoudigste middelen, boeiend en schoon kan zijn en een aesthetisch genot kan betekenen.

Terwijl Schatz zijn uiteenzetting gaf, hebben wij de eerste aflevering van Zwart en Wit eens doorgebladerd. Een zestiental tekeningen zijn op eenvoudige manier tot een groot formaat cahier gebundeld, dat *f* 3.50 kost (jaarabonnement *f* 10.—). Wij kwamen werk van Salim, Henk Broer, Jan Sluijters, Oey Tjeng Sit, Ger Langeweg, Leo Schatz en Jan Wiegers tegen, dat bijzonder fraai gereproduceerd was en — leek het ons — wel aan de opzet van het nieuwe tijdschrift beantwoordde. De omslag vonden we wat goedkoop voor een blad van tekenaars, maar we wisten uit ervaring dat alles zijn tijd moet hebben. En dus hebben wij Leo Schatz veel geluk gewenst met de nieuwe onderneming en hem beloofd de tekenaars, die wij op ons wisselvallig pad zouden tegenkomen, attent te maken op de mogelijkheid hun werk (voor zover niet vallend binnen het kader van Mandril) via Zwart en Wit aan de openbaarheid prijs te geven. (Administratie Leo Schatz, Kijkduinstraat 62II, Amsterdam W., redactie Nassaukade 385, Amsterdam W.)

PUNCH I

WIJ hebben het royale Festivalnummer van Punch gekocht. Wij kopen niet vaak Punch, omdat dit weekblad ons meestal onbewogen laat. Wij zijn ons bij het doorlezen er van voortdurend bewust dat er zich (op hoog niveau) iets afspeelt, waaraan wij geen deel hebben. Alsof over onze hoofden een gesprek gevoerd wordt, dat wij niet kunnen verstaan. Dat is een onaangename ervaring, waarvoor wij geen 80 cent per week over hebben. Wel bladeren wij vaak Punch door, maar dat doen wij dan aan een leestafel of bij onze zeer up-to-date tandarts. Uit hoofde van ons beroep zijn wij erg geïnteresseerd in geïllustreerde grappen en Punch heeft op dat gebied een zekere reputatie en traditie. Hoewel die traditie niet belet heeft dat er nu en dan buitenlandse en zelfs Amerikaanse invloeden werkzaam zijn en Steinberg ook hier zijn schuchtere volgelingen blijkt te hebben. Maar de veranderingen en vernieuwingen bij Punch zijn altijd voorzichtig en langzaam aangebracht en vallen pas op als men het blad na lange tijd weer eens in handen neemt.

De grootste omwenteling in de geschiedenis van het blad vond plaats toen in Juli 1948 de omslag een lichte verandering onderging en de tekening, die Dicky Doyle er in 1848 voor gemaakt had, door wat rode kleurtjes opgevrolijkt werd.

Een Amerikaanse correspondent meldde op die onheilsdag aan zijn blad, dat gepensionneerde kolonels hardop snikten in hun clubs aan Pall Mall, toen zij het lichtelijk vernieuwde nummer in handen kregen en dat er bij millioenen Engelsen een gevoel van onzekerheid was ontstaan, slechts te vergelijken met de algemene gemoedstoestand bij de troonsafstand van Edward VIII en bij de onafhankelijkheidsverklaring van India.

PUNCH II

PUNCH viert dit jaar zijn 110-jarig bestaan en het Festival-nummer is bedoeld als een luchtig her-

denkingsalbum waarin de roemrijke historie door overdrukken uit oude afleveringen op overzichtelijke wijze is vastgelegd.

OP 18 Juli 1841 verscheen het eerste nummer van Punch, als gevolg van een initiatief van de houtgraveur Ebenezer Landells en een humoristisch schrijver Henry Mayhew die een satyrisch Frans dagblad Charivari, beroemd geworden door zijn caricaturen van Daumier, als model voor ogen hadden. Maar van het begin af stond vast dat het Engelse pendant minder bitter en scherp zou zijn en meer een toevluchtsoord zou worden van de duizenden „orphan jokes which are now wandering about without so much as a shelf to rest upon", zoals het prospectus 't nogal geforceerd uitdrukte. Om het gemoedelijke karakter nog beter tot uitdrukking te brengen was het oorspronkelijke plan het toekomstig blad The Funny Dog — with Comic Tales te noemen. Het is niet waarschijnlijk dat onder die naam het huidige jubileum gevierd had kunnen worden.

Als „Punch, or the London Charivari" werd gestart met als hoofdredacteur Mark Lemon die tot zijn dood„ 29 jaar later, die functie zou blijven bekleden.

Het begin deed hoopvol aan. Van het eerste nummer werden 10.000 exemplaren verkocht en de critiek, vooral in de provincie, was bemoedigend.

„It is the first comic we ever saw which was not vulgar," luidde een van die perscommentaren. „It will provoke many a hearty laugh, but never call a blush to the most delicate cheek."

Daarna volgde een terugslag, maar het eerste jaarboek haalde een oplage van 90.000 exemplaren en van dat ogenblik af zat Punch vast in het zadel.

Het uiterlijk veranderde nog al eens in die eerste periode. Binnen acht jaar werden zes verschillende omslag-tekeningen geprobeerd, die geen van alle bevielen, totdat Richard („Dicky") Doyle met een ontwerp (zijn tweede) kwam, dat in Januari 1849 voor het eerst gebruikt werd en sindsdien onafgebroken de wisselende inhoud van Punch heeft gedekt.

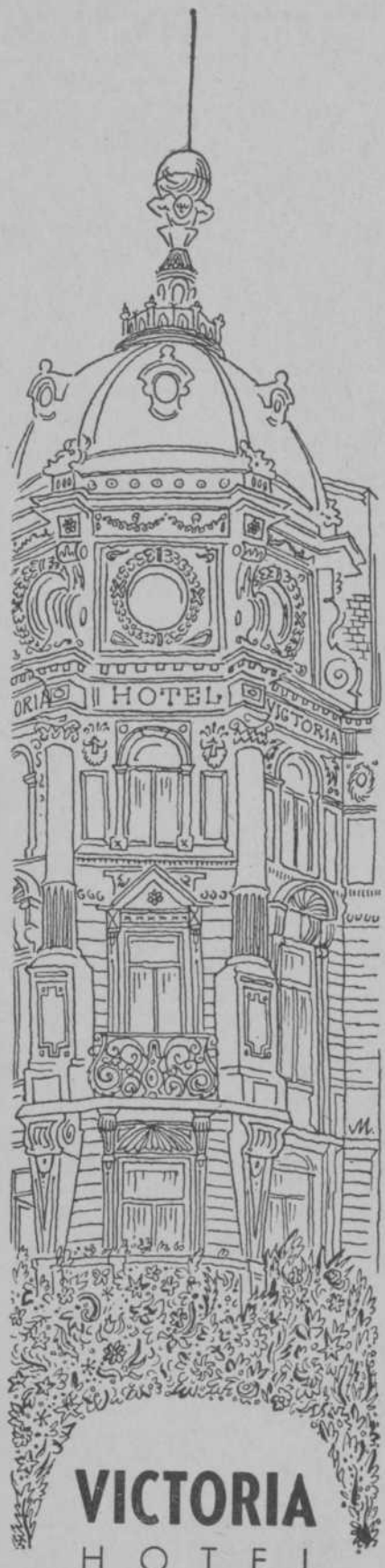
In die tijd verhuisde de redactie enige malen: van Wellington Street naar Strand, van Strand naar Fleet Street en tenslotte naar Bouverie Street, waar thans in een statig huis van vier verdiepingen tegenover het geweldige complex van News of the World, onopvallend voor de buitenwereld, iedere week 28 pagina's tekst en de 32 pagina's advertenties tot stand komen. Het is statistisch vastgesteld dat een nummer van Punch door meer mensen gelezen wordt dan welk ander Engels periodiek ook. De wekelijkse oplage van 170.000 exemplaren komt onder meer dan 2 millioen paar ogen en dit verklaart de animo van de adverteerders, die toch £ 300 per pagina moeten betalen en tweemaal zoveel in het laatje brengen als de abonné's.

PUNCH III

HOEWEL traditie een grote rol heeft gespeeld en nog steeds speelt in het leven van Punch, lijkt een tegenwoordige aflevering in niets meer op een nummer van — laten we zeggen — 30 jaar geleden. Opmaak, tekenstijl en tekst zijn grondig mee geëvolueerd met de veranderde maatschappij en de nieuwe eisen van een haastiger levende mensheid. Maar de evolutie is binnen de perken gebleven en Punch heeft nooit offers gebracht aan de vulgariteit en de al te grote gemakzucht van het lezerspubliek. De huidige leiding berust bij Kenneth Bird (de tekenaar Fougasse), die van 1916 af aan Punch meewerkte, in '37 „art-editor" werd en sinds April '49 als zevende hoofredacteur de legendarische zittingen van redacteuren en medewerkers aan de ovale tafel in het Punch-gebouw presideert.

AL bladerend door dit Festival-nummer van Punch, hebben wij op aanschouwelijke manier de ontwikkelingsgang meegemaakt van een blad, dat als eenvoudige „comic" begonnen is en tenslotte een bijna onaantastbare instelling is geworden in de Engelse samenleving. Punch is niet meegegaan met modegrillen en heeft niet op goedkope manier de smaak van het publiek gezocht. Maar het heeft, hoewel dit aan de huidige nummers minder te merken valt, nooit zijn mond gehouden als het om zaken van algemene menselijkheid ging. Het heeft (in zijn eerste aflevering al) gepleit tegen de doodstraf, het heeft aangedrongen op gevangenis-hervormingen en op verbeteringen in het lot van de arbeiders. Met het gedicht The song of the shirt van Thomas Hood, waarin critiek geleverd werd op de arbeidstoestanden in de wasserijen, heeft het zelfs het geweten van de natie weten wakker te schudden (dank zij talrijke citaten in allerlei kranten). Dat daardoor tevens de betrekkelijke onbekendheid van Punch werd opgeheven en het blad op eenmaal door duizenden als volwaardig werd erkend, was een bijkomstigheid, die niet te voorzien was geweest.

Wij lezen graag dit soort succesverhalen, zij zijn leerzaam en inspirerend. Ook wij zijn als een onpretentieuze „comic" begonnen. Wie weet tot wat voor opvallende cartoons en het nationale geweten opschrikkende satyren wij nog eens geroepen worden.

HET STANDBEELD VAN DE GENERAAL

DE generaal was dood. Tegen het einde van de middag, omringd door hen die hem het liefste waren, had hij, plotseling sterk van kleur veranderend, de geest gegeven. Doktoren hadden zich over hem heen gebogen en daarna de omstanders fluisterend mededeling gedaan van hun bevinding. Iemand had even gesnikt. Ernstige handdrukken waren gewisseld. En een half uur later was de pers reeds ingelicht, dat een grote slag het leger had getroffen door het onverwachte verscheiden van de drie en zestig jarige-generaal . . . .

Terwijl buiten vele lieden zich thans drukke werkzaamheden zagen toegewezen, welke verband hielden met de komende uitvaart, lag de generaal versteend onder het witte laken. Nog geen veertig uur geleden een pruttelende oude heer, die zich boos maakte omdat zijn ei te zacht was gekookt, leek hij nu een gelig, tamelijk onbeholpen afgietsel van zichzelf. Maar nòg tekenden zijn markante gelaatstrekken zich duidelijk af tegen het kraakheldere kussenovertrek en nog steeds kon niemand er aan twijfelen of het wel een generaal was, die daar lag opgebaard. Boven zijn donkerpaarse, bijna zwarte lippen prijkte streng en zeer verzorgd van model de korte knevel. De grote dooraderde neus scheen iets ingezakt, maar het voorhoofd blonk nog altijd breed onder de grijze, enigszins krullende haren. Dat de ogen gesloten waren en daardoor niet meer in staat hun waterigblauwe kleur te tonen, kon het martiale masker slechts ten goede komen. De buitengewoon forse oren en de zware wenkbrauwen voltooiden het portret op een wijze, zoals een grimeur het moeilijk zou hebben kunnen verbeteren. Maar de generaal had dan ook drie en zestig jaar de tijd gehad om aan zijn gelaat te boetseren.

De begrafenis verliep geheel en al gelijk bij een man van deze stand en eer gebruikelijk pleegt te zijn. De dode generaal werd gekist, de kist werd op een affuit geplaatst. Een detachement soldaten ging voorop, het lievelingspaard van de overledene liep direct achter de baar. Daarna kwamen treurende familieleden en officiële personen, eveneens te voet; tenslotte volgde weer een lange rij soldaten. In de straten waarlangs de stoet haar weg nam, hadden sommige lieden de attentie gehad hun vlaggen halfstok uit de vensters te steken. De trommelslagers roffelden traag op hun rouwomfloerste instrumenten. Op het kerkhof werden schoten gelost en er weerklonken bijna even zo luide redevoeringen. Ofschoon de plechtigheid wel iets te lang duurde om al die tijd te blijven ontroeren, begreep een ieder, dat een man van karakter de wereld was ontvallen. Het was overigens mooi zonnig weer. De blauwe hemel verleende ook aan de graven enige feestelijkheid en een jonge kapitein was zelfs een ogenblik geheel vergeten waar hij zich bevond en had zijn lippen reeds gespitst voor een fluitdeuntje, dat hij dan nog juist op tijd weer smoorde in gekuch.

Tenslotte was de generaal toch ter aarde besteld. De soldaten gingen in een sneller tempo dan daarstraks weer langs de zelfde straten naar huis (de vlaggen waren natuurlijk alweer ingehaald) en de hoogwaardigheidsbekleders achtten voor zichzelf een hartversterking het eerst nodige. De stilte van het graf zou inderdaad reeds geheel en al over de generaal zijn gevallen, indien niet enige zijner vrienden en verwanten nog die zelfde middag het plan hadden opgevat voor hem een standbeeld te laten oprichten. Men was algemeen van overtuiging, dat een zo voortreffelijk militair op méér aanspraak mocht maken dan op een fraaie grafsteen alleen. Weliswaar was een ieder van hen er van op de hoogte, dat de verwezenlijking van zulk een voornemen een groot financieel offer zou vergen, doch men was vol goede moed. Met behulp van een standbeeldcomité en intekenlijsten voor de gegoeden in het land meende men dit voornaamste bezwaar uit de weg te kunnen ruimen. De volgende dag word inderdaad reeds een voorlopig comité opgericht en de leden daarvan togen voortvarend aan de arbeid. Er mocht nu eens geen sprake zijn van alleen maar een borstbeeld, ergens in een verlaten park, of van een blokje marmer met het profiel van de generaal en een waarderende inscriptie. Neen, men wilde midden in de stad een echt standbeeld, zulk een hoog zwaar stuk steen, waarnaast men zich naderhand zou kunnen laten fotograferen en dat op feestdagen zou kunnen worden geïllumineerd. Hoewel daaromtrent nog niets was overeengekomen, polste één van de leden van het comité al dadelijk een hem bekend, jong beeldhouwer, die, het zij terloops vermeld, tot over de oren in de schulden zat. De beeldhouwer, verrukt van het vooruitzicht van wellicht een unieke opdracht, maakte ogenblikkelijk enige nieuwe schulden en suste zijn debiteuren met het grote nieuws. Hierdoor verkregen de plannen een ruimere bekendheid en het voorbarige comitélid werd door de zijnen ter verantwoording geroepen. Ofschoon verstoord, besloot men tenslotte toch hem voor de buitenwereld niet te désavoueren en verstrekte zijn protégé de opdracht, vrijblijvend, zoals vanzelf sprak. Van een voorlopig comité kon ook moeilijk anders worden verwacht. Het voornaamste was in ieder geval, dat de beeldhouwer nu met zijn voorbereidende werkzaamheden kon beginnen. Hij begaf zich dan ook onverwijld naar de nabestaanden van de generaal en ontving, nadat hij zich bekend had gemaakt, uit hun handen een aantal foto's, welke alle de generaal voorstelden, en wel op verschillende leeftijden.

MET dit materiaal ging hij weer naar huis, sloot zich op in zijn atelier en bestudeerde aandachtig de gelaatsuitdrukkingen van zijn model. Al spoedig had hij uit de grote stapel een klein aantal uitgekozen, waarvan elk voor zich een bepaalde levensperiode vertegenwoordigde. Een zeer ouderwetse familiegroep, waarop de trekken van een tien-jarige frisse knaap, de latere generaal, verwonderlijk levend zichtbaar waren, opende de rij. Vervolgens was er een portret op zestien-jarige leeftijd, vervaardigd tegen het einde van de gymnasiumtijd en daarna volgden een aantal afbeeldingen, welke telkens waren gemaakt bij een bevordering; zij vertoonden dus de geportretteerde als luitenant, als majoor, als kolonel. Een krantenfoto van de generaal, verleden jaar genomen tijdens de manoeuvres, voltooide dit conventionele, ogenschijnlijk geen verrassingen biedende panorama. Maar onze beschouwer deed een ontdekking, die feitelijk in geen verband meer stond met zijn opdracht, doch die hem de oorzaak en samenhang der conflicten, in welke hij ook zichzelf dikwijls betrokken wist, duidelijker liet inzien.

Hier, op deze zes grotendeels reeds vergeelde fotografieën, kon men in even zovele phasen het gelaat van een levend mens tot masker zien verstarren. Geboeid boog de beeldhouwer zich dieper over deze verraderlijke bewijzen

van verwaarlozing van het hart ten gunste van een maatschappelijke fictie.

EN hij, die zich had opgesloten om de markante trekken van de Generaal te bestuderen, waarna hij ze vast en krachtig in steen dacht te houwen, bemerkte ineens de voosheid, de zwakte en het potsierlijke van dit masker, dat tegemoet kwam aan de eisen van een volstrekte schijnautoriteit. Hij begreep nu ook, wat er met de tien-jarige jongen van het familieportret was gebeurd. De tragedie lag vóór hem op tafel: hij kon haar aflezen van deze angstig duidelijke gelaatstrekken, welke zich, in de juiste volgorde bezien, steeds verder vertrokken tot een grimas van ijdele zelfgenoegzaamheid. En dit alles was het resultaat, wist hij, van het spel, dat ook tienduizenden anderen nog dag aan dag in alle ernst als de enige werkelijkheid meenden te zien. O, het was zo begrijpelijk, tegelijkertijd ook zo gemakkelijk! Er was een jongen, die nog niets van de krachten van prestige en carrière vermoedde, alleen maar leefde en zich verwonderd van de mogelijkheden van dat leven rekenschap begon te geven. Later was hij al minder onbevangen, hij had het superioriteitsgevoel gekregen van de intellectueel geschoolde jeugd en daarbij een zekere intuïtie voor verschillen in rang en stand, waardoor zijn mond een kleine trek van hooghartigheid was gaan vertonen en er in zijn ogen een lichte arrogantie blonk. Dan kwam na geruime tijd de luitenantsrang zijn kraag versieren en, hoewel op de een of andere wijze gestreeld, onderging hij deze onderscheiding nog als niet geheel bij hèm behorend. Hij was een kind, dat hoofdzakelijk ten gerieve van de omstanders voor luitenant speelde. Voor dit doel boetseerde hij voor zichzelf het luitenantsmasker, hetgeen wil zeggen, dat hij het gelaat en de gedragingen aannam, welke de wereld nu eenmaal onontbeerlijk acht voor deze waardigheid. Het was aangenaam te bemerken, dat men met dit attribuut een zeker respect kon afdwingen en ook in de militaire hiërarchie kon vooruit komen. Het masker paste hem goed. Op een dag vergat hij het af te zetten. Dat was het beslissende ogenblik, waarop het zijn gelaat infecteerde en er tenslotte geheel mee vergroeide. Het tragische van het geval bestond echter hierin, dat de generaal aan het einde van dit proces niets meer van zulk een masker afwist, ja, in ernst meende, dat zijn ware gelaat hem grijsbekneveld in de spiegel aanzag. Bij deze gedachte hief de beeldhouwer, bijna gekweld, het laatste portret dichter nog bij zijn ogen en tuurde onafgebroken naar het strak en afwijzend aangezicht, dat zich juist zo vertoonde gelijk het ook, enigszins vertekend al, op het doodsbed te zien was geweest. En hij ontdekte hoe de Functie zich had afgescheiden van de Mens en een eigen zelfstandig leven was gaan leiden door

middel van het lichaam van de generaal. Hier raakte hij aan de kern van onnoemelijk veel leed en misverstand. Gingen er niet dagelijks zulke bijna afgestorvenen aan hem voorbij met gezichten, welke hen vanwege hun functie werden voorgeschreven .... Welk een vernedering! Waren zij nog te ontmaskeren door een toverformule? Hij wist het niet. Hij wist alleen, dat het hem onmogelijk was gelaatstrekken uit te beelden, welke niet door het hart waren gevormd.

DODE stof bezat hij wel genoeg. Het léven zocht hij, want dat alleen was in staat ook steen te bezielen. En onwillekeurig keerden zijn blikken terug naar het eerste beeld van de generaal, het enig levende. Met meer belangstelling dan tevoren bestudeerde hij de nog ongevormde maar zuivere trekken van deze ernstige jongen. Hij stelde zich hem voor, dwalende door de grote tuin van het oude huis waarin hij was geboren. Onbekend de toekomst, nog geen der levensmogelijkheden ten goede of ten kwade benut; alleen maar aanwezig het begin: de zeer heldere krachtstroom van ieder jong leven. Dan zag hij hem ook ten voeten uit, misschien ergens bij een vijver, gezeten op een boomstronk, een hand onder het hoofd, de blik gericht op de verte; een luisterende, een wachtende. Wat ook de jaren deze jongen verder aan onwezenlijks hadden gebracht, zij konden zulk een moment nooit meer verduisteren. En de beeldhouwer, die nauwelijks zijn vreugde over zijn klein visioen kon bedwingen, sprong overeind, ongeduldig om de strijd aan te binden met de stof.

Dagenlang werkte hij hard. Hij was niet zo wereldvreemd om ook maar een ogenblik te geloven, dat zijn opdrachtgevers met het beeld van een knaap genoegen zouden nemen, waar zij dat van een Generaal hadden besteld. Deze inspiratie kwam ongelegen, zij beroofde hem van een mogelijkheid om zijn materieel bestaan te bevrijden van vele kwellingen, zij bedierf een goede kans op een bekende en geachte naam. Maar toch kon hij zich niet aan haar onttrekken. Wat hem nu geheel vervulde was deze, hem door de knaap opgelegde taak; wat telde was alleen de uitkomst, het eerherstel: de terugkeer tot leven ....

DE hier verhaalde eigenzinnigheid kwam nooit aan het licht. Het standbeeldcomité moest tot zijn spijt ervaren, dat de financiële belangstelling aanzienlijk geringer was dan het zich had voorgesteld en trok zijn bestelling onder verontschuldigingen in. Lange tijd stond in het atelier de figuur van een peinzende knaap. De eigenaar van een landhuis, die het witte beeld een mooi middenstuk achtte voor zijn kostbare rozenperken, ging tenslotte tot de aankoop er van over. Daar keek nu de knaap uit over de tuinen, een hand onder het hoofd. Een waardige herdenking van de generaal. Want wie van ons zal er van verzekerd durven zijn, dat hij op aarde nog ná de dood bewaard zal blijven in zijn meest levende moment? DICK VOERMAN

Brandblusser

HET was een heel oud kantoor. Iets van effecten en deposito's. De meeste mensen bleven er lang, als ze in dienst kwamen, want de directeur keek goed uit zijn ogen bij de keuze van zijn personeel. Hij was een precieze man. Wel ouderwets, maar niet zo conservatief. Alles wat goed was voor het bedrijf en niet te duur, schafte hij aan. Er waren handige en snelle potloodslijpers. Er waren weliswaar ernstige en donker behangen kamers, maar er was ook een Amerikaans watertankje, dat voorkwam veel geknoei. De koffie kwam precies om half elf en werd gemaakt door het jongste meisje. De suiker was hygiënisch verpakt. Het was een degelijk bedrijf met veel goede dingen. De mensen, die er werkten, voelden zich er veilig en thuis. Ze zagen er gezond uit en hielden van hun directeur. Als er iets fout ging, en dat was heus niet vaak — de directeur keek goed uit als hij personeel in dienst nam — dan was de directeur ouderwets boos. Dan schold hij de betrokkene deftig en degelijk uit. De betrokkene schaamde zich dan een week en kreeg een kleur bij iedere kop koffie, die hij van de zaak kreeg. Of bij iedere keer, dat hij zijn handen waste bij of water dronk uit het prachtig Amerikaans watertankje, of een potlood in een der onovertroffen potloodslijpers stak.

Ja, het was een goed, ernstig en betrouwbaar kantoor. En een veilig tehuis voor het personeel.

OP een dag kwam er een nieuwe man. Een jongen nog. Een pientere knaap. Hij was er een dag, toen hij zei:

„Er is geen brandblusser!"

Een plotseling gevoel van onbehagen ging door de ruggen van het ernstig werkende personeel. Hij had het hardop gezegd, die pientere knaap. Ze keken elkaar verschrikt aan, toen naar het bordje „Directie" op de donkere deur, waar de directeur achter zat. De mannen doofden hun sigaren en klopten omzichtig hun pijp uit.

Toen vond iemand moed.

„Wat zei u?"

„Er is helemaal geen brandblusser hier," zei de nieuwe weer monter.

„En wat dan nog?" vroeg de ander op aarzelende toon, hoewel hij op hetzelfde moment, net als alle anderen, wist, dat een groot en onmiddellijk gevaar hen altijd, al die jaren, bedreigd had.

De knaap gaf geen antwoord op de vraag, maar zei:

„Waarom zien jullie ineens allemaal zo bleek?"

Greveling, de boekhouder, zei, wat ze allen wilden zeggen:

„Het is waar, er is geen brandblusser en als er brand komt . . . ."

In de harten van al die lieden, die er al zo lang werkten, rees plotseling een belangrijke twijfel aan het grote sociale gevoel, dat hun directeur altijd getoond had. De directeur wankelde op zijn voetstuk . . . .

„Ik zal naar hem toegaan," zei Greveling flink. En hij stapte naar het bordje „Directie".

Sneller dan anders ging hij naar binnen.

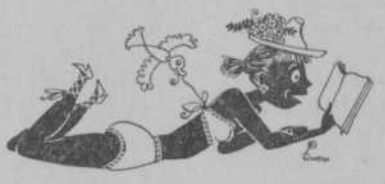
Iedereen wachtte in ademloze spanning.

De nieuweling keek geamuseerd en maar halfbegrijpend toe.

DE snelblusser kwam dezelfde dag nog. De directeur hield een korte en ernstige toespraak, met de hand op het apparaat, waarin hij zijn spijt betuigde, dat hij hieraan nooit had gedacht. Het speet hem werkelijk heel erg, dat kon men zien. Iedereen was een beetje ontroerd. En iedereen begreep weer, dat zo'n man nooit van zijn voetstuk kon vallen. De man die het ding gebracht had stond er bij. Hij keek ook ernstig, want hij was een oud man. Meer oude mannen kijken bij voortduring ernstig. Dat hoort ook bij die leeftijd. De nieuwe knaap stond vooraan.

Hij was trots, want iedereen was hem zeer duidelijk dankbaar. Hij had de prachtige glimlach van de redder-die-niets--dan-zijn-plicht-deed op het jonge gelaat.

De oude man, die de brandblusser gebracht had, legde de werking eerst aan de directeur uit. Nauwkeurig en vertrouwenwekkend. „Het is erg eenvoudig," zei hij nog. Hij kreeg een sigaar en ging tevreden heen. Hij vond het prettige mensen op dat kantoor. Ze hadden belangstelling voor zijn werk. Hij voelde zich een nuttig mens in de maatschappij en stak zijn sigaar aan in de hall.

Aan ieder nieuw lid van het personeel moest het verteld worden, had de directeur gezegd in zijn toespraak. Iedereen moet op het hart gedrukt worden, dat bij brand het eerst, het allereerst aan het apparaat gedacht moest worden.

HET hele personeel had dankbaar van ja geknikt.

En ze hielden zich er aan. Er kwam niet veel nieuw personeel, want iedereen, die in dienst kwam, bleef lang, omdat de directeur goed uit zijn ogen keek bij zijn keuze. Maar de jaren gingen voorbij, verschillende oudjes kregen hun welverdiend pensioen en daar kwamen nieuwe mensen voor. En allemaal werden ze door hun voorganger er op gewezen, dat ze bij brand het eerst, het allereerst aan de brandblusser moesten denken.

Zo kwam er ook een nieuwe jongste bediende. De vorige was geëmigreerd. Hij wilde niet graag weg van het goede kantoor, maar hij moest wel met zijn ouders mee. Ook hij had van de anderen van de brandblusser gehoord. En hij drukte, voordat hij naar verre oorden vertrok met zijn vader, moeder en zusjes, zijn opvolger ernstig op het hart:

„Denk er om, jô, bij brand, hè, in geval van brand, hè, dan moet je het eerst aan dat ding denken. Kijk, daar hangt'ie. Zul je er aan denken?"

Toen gaf hij zijn opvolger een hand en wenste hem veel succes.

De nieuwe jongste bediende was een echte vluggerd. Iedereen hield direct van hem. De directeur, die er nog steeds was, was ook in zijn nopjes met hem. Hij had toch maar weer de goede keus gedaan, dat zag hij al.

„Je weet toch al, wat je doen moet bij brand?" vroeg een van het personeel op de tweede dag aan hem. „Dat je daar het eerst, het allereerst aan moet denken?" En hij wees op de blusser.

Jaja, dat wist hij al, knikte de vlugge jongen ijverig.

De ander glimlachte tevreden en boog zich ernstig over zijn werk.

DE derde dag, dat de jongen er was, brak de brand uit. De kassier had zijn sigaar op de rand van de kas gelegd. Toen was hij even weggegaan. Hij had niet meer aan de sigaar gedacht. Hij was ook al een beetje oud. Het papiergeld vatte vlam. De cheques ook en voordat iemand het in de gaten had, stond de hele houten archiefkast er naast, die open was en vol met dun papier, in vuur en vlam. Toen had iedereen het natuurlijk al gezien. Gewend als ze waren aan de voortdurende veiligheid stonden ze allemaal even rechtop met paniekgezichten.

Toen riep iemand:

„De brandblusser, vlug!"

„Ja, het eerst," riep iemand anders. Dat was wat mal, maar niemand hoorde het meer. Want het hele personeel keek met starre gezichten tussen de dikker wordende rook door naar de verschoten plek aan het donkere behang aan de andere muur.

De brandblusser was weg.

HET kantoor brandde helemaal af. Jammer, het was een goed en mooi kantoor.

Maar de nieuwe jongen had het goed bedoeld. Toen hij de brand zag uitbreken, had hij zich onmiddellijk het lesje herinnerd. Hij had het eerst aan het ding aan de muur gedacht. Hij had het er afgetrokken en het als een haas in veiligheid gebracht. Het allereerst.

HERMAN P. DE BOER

Een kwestie van TELEFONEREN

* *

HET ONGEWENSTE CONTACT

DE telefoon in mijn huis is iets, dat op een laag tafeltje bij het raam staat. Bij gelegenheid wordt er een passend gebruik van gemaakt, maar soms denk je dat je 'm best zou kunnen missen, bijvoorbeeld heb ik dat sterk als tante Truus zich meldt met de mededeling dat ze een middagje in de stad is. Je neemt de hoorn op.

— Hallo?

— Ja, je spreekt met tante Truus. Zeg, moet je horen, ik ben even overgewipt. Ik had gedacht een ogenblikje bij jullie aan te lopen, dan neem ik de trein van zeven uur tien terug. Zeker wel goed, hè?

(Je zou ineens moeten overschakelen op in de stad eten, want ze komt nauwkeurig altijd op een uur dat de mens door zijn voedingsplichten aan huis gebonden is. Dat heeft óók zijn bezwaren. Het is dus goed.)

— Uitstekend, tante. Gezellig!

(Dat laatste kan er dan ook nog wel bij, als ze nu toch komt.)

— Mooi, ik dacht laat ik eerst even bellen, voor ik dat hele eind misschien voor niets loop. Zo'n telefoon is een uitvinding! Tot straks dan, neef.

(Volgt enige lichte strubbeling in de huiskamerlijke sfeer. Volgens je vrouw had je moeten zeggen dat het slecht uitkwam want dat we met de Van der Hoops naar „De dood van een handelsreiziger" moeten, en dat we daarom wat vroeger eten. Bovendien weet ik ook hoe vaak tante bij zulke bezoekjes heeft opgemerkt „Om acht uur tien gaat er weer een, hoor! Dan moet Giel nog maar een uurtje langer wachten".)

HET LATEN BELLEN

NA zo'n gesprek heb je het idee dat je veel te soepel bent geweest langs de draad. Als je had laten bellen? Misschien had tante Truus het risico niet genomen en was ze onmiddellijk naar Tiel teruggereisd. Maar dat staat toch ook weer niet vast. Trouwens, een telefoon laten bellen? Wanneer laat je een telefoon bellen als je thuis bent?

In de loop der jaren heb ik daarvoor een soort schema vastgesteld. Daarin worden 4 gevallen onderscheiden:

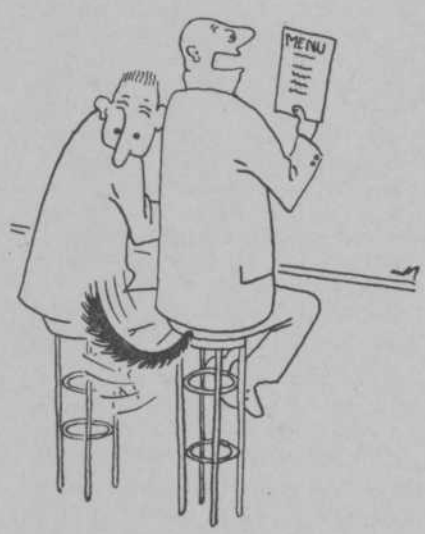
1. Als je weet dat de Beekmans zullen vragen of het goed is, dat ze Hansje nog eens komen brengen (hij is van de week al een keer geweest, een dwingerig jongetje, dat met iedereen halma wil spelen tot-ie gehaald wordt.)

2. Als je bijna zeker weet, dat het de relatie is voor wie je zou informeren naar de mogelijkheid van dat zomerhuisje in Petten. Maar je bent het glad vergeten! Je neemt je voor het morgen te doen en dan zelf te bellen.

3. Als je bijna zeker weet dat het Van Geen is om dat tientje! Dadelijk in je zak steken, je ziet 'm toch elke dag.

4. Als je op hetzelfde ogenblik dat je het gerinkel hoort, ziet dat het kwart over 8 is, en je herinnert je om precies acht uur bij Van Waveren te zijn, de oude schoolvriend die elke keer dat je hem tegen het lijf liep, je bezworen heeft toch eens aan te komen. Tenslotte heb je dan maar een afspraak gemaakt, hij zou een door hem zelf opgenomen kleurenfilmpje draaien over eieren zoeken op Texel en bij het afscheid heeft hij nog uitgeroepen: „Dus ik kan op je rekenen, amice!" (daar zit je van de week zeker nog aan vast).

Doet een van de gevallen van 1—4 zich voor dan gaat automatisch in mijn hoofd een rood lampje branden en dat is natuurlijk erg gemakkelijk. In alle andere gevallen pak ik zorgeloos de hoorn op en roep de wereld een hartelijk hallo tegemoet. Nietwaar, wat kan men anders doen. We hebben nu eenmaal met de uitvinding van de heer Bell het paard van Troje binnengehaald, waaruit elk uur van de dag mensen ons kunnen toeroepen dat we aan onze verplichtingen moeten voldoen. Zo'n telefoon sluit ons aan op de polsslag van het leven, en dat heeft niet altijd vriendelijke boodschappen te vertellen. Welbeschouwd is de telefoon een zakelijk, grimmig organisme.

HET TECHNISCH WONDER

MET verbazing stel ik daarom vast, dat voor sommigen de gecompliceerde apparatuur van de heer Neher altijd nog een stukje van het Wonder inhoudt. Dat is als mijn goede, kleine moeder mij opbelt en mij uit Den Haag toeroept: Hallo, hallo, ben jij het, jongen? Ze bezigt dat laatste woord niet meer zo vaak, sinds ik al jaren in een lange broek en met verscheidene grijze haren bij haar kom binnenstappen, maar in een telefoongesprek zal het niet ontbreken. „Ja, met je moeder hier, in Den Haag, kun je me goed verstaan?" vraagt ze en ze praat nadrukkelijk en langzaam om te zorgen dat elk woord duidelijk en afgerond in mijn Amsterdamse huiskamer aankomt. Nu en dan vraagt ze of ik er nog ben, en ze is pas gerustgesteld bij mijn verzekering dat ik alles begrepen heb. Ze zal dat zwarte bouwseltje nooit meer iets gewoons leren vinden, het blijft een miraculeus staaltje van menselijk vernuft. Maar *wij*, uit een modern tijdsgewricht stammend, knipperen niet met de ogen als ze televisiea-pparaten en waterstofbommen aan de markt brengen. Dat hebben we geleerd. Je nergens over verbazen. Vooral niet met je ogen knipperen.

DE CELBELLER

GOED, maar dat wil niet zeggen dat je je niet zou mogen opwinden voor de deur van een telefooncel. Laatst had ik het, dat ik wachten moest op een man, die een zakagenda naast zich op het lessenaartje had gelegd. Vol nummers, die allemaal moesten afgewerkt. Hij had de stadscel eventjes tot een privé-kantoortje omgebouwd, waar hij zijn boeiende zakçn afhandelde. Pas toen hij door de lijst heen was, stak hij eerst zorgvuldig dat boekje weg, pakte zijn rundlederen vertegenwoordigerstas en verliet de zaak. Soms kunnen zulke mannen u ook nog, door een kiertje, vragen of u misschien een kwartje klein kunt maken. U hebt dan volstrekt het recht „neen" te zeggen.

HET LATE BELLEN

KWART voor twaalf. Kan je dan de Van Staverens nog opbellen of zouden ze al naar bed zijn? Je besluit het toch te doen, maar terwijl je de schijf steeds langzamer laat terugdraaien denk je al: „Ik had het eigenlijk maar niet moeten doen." Je laat het toestel bij Van Staveren driemaal, viermaal overgaan. Inééns bel je af. Gauw maar. Ze *zijn* natuurlijk naar bed. Nou ja, niks gebeurd. *Denk* je . . . .

Van Staverens is bij het eerste signaal door zijn vrouw wakker gestoten. „Jan, de telefoon gaat. Toe nou, Jan!"

Hij zit rechtop, hij kan het lichtknopje niet vinden. In zo'n situatie kan je altijd het lichtknopje niet vinden, dat zich toch al twintig jaar op dezelfde plaats. Zo, hij heeft het. Kamerjas? Nee, houdt maar op. Rillerig loopt hij door de gang. Derde signaal. Jaja, ik kom al! Morgen zal hij de telefoondienst bellen voor een toestel naast zijn bed. Vierde signaal. Wie kan d'r nou? .... Die ene avond dat-ie 's vroeg naar bed .... Hij strekt zijn hand uit. Klik. Stilte. De telefoon is een dood, zwart kastje in de kouwe gang. Wat moet je doen? Je hèbt de kans dat ze straks weer bellen. Even gaan zitten. Van Staveren gaat in pyama op een ongemakkelijk tabouretje zitten. Als er niets gebeurt stapt hij verkleumd weer in zijn bed. Om half twee slaapt hij nog niet.

DE VERGISSINGEN

Het kan gebeuren dat iemand u uit Maastricht toebuldert, dat hij een kamer met badkamer voor u heeft gereserveerd terwijl u van niets weet. Dat zijn de verkeerde aansluitingen. Soms komen ze van nog verder. Om 11 uur 's avonds heb ik eens Barcelona aan de lijn gehad met de vraag of ik vijftien ronden van 3 minuten kwam boksen. Ik ben er niet op ingegaan. Hebt u wel eens opgelet hoe mensen telefoneren? Houthakkers en kapiteins op de wilde vaart hebben de gewoonte het onderstuk van de hoorn in de mond te steken. Verschillende vrouwen geloven nog altijd, dat de persoon aan de andere zijde hen kan *zien*.

TIEN CENT

Ga nóóit, als u op straat overvallen wordt door het idee dat u een kennis nog even snel moet verwittigen een achteraf-winkeltje binnen. Ik heb het ook eens gedaan. Er hing een vergeeld kartonnetje voor de deur „Stadsgesprekken tien cent". Het was een sigarenzaakje met vlak achter de deur zo'n met een mat bedekt valluik dat een schel gerinkel voortbrengt als men er de voet op zet. Na eindeloos wachten verscheen een verfrommeld mannetje, dat in een slaapje gestoord scheen en verongelijkt vroeg wat ik wilde. Toen ik over de telefoon begon trok hij een gezicht van „dat dacht ik wel" en gedurende het gehele gesprek is hij er, niet boos maar wel verdrietig, bij blijven staan.

Ik heb toen ook nog maar een kistje sigaren gekocht, want dat is een zwak van me dat ik voor verongelijkte mannetjes het leed van de hele wereld zou willen goed maken.

Hij veranderde als een blad aan een boom.

— Ik wist niet dat u klant was, meneer, zei hij, klanten hebben bij mij gratis telefoneren.

HAN G. HOEKSTRA

Bulb is nog iets anders dan braak

OP een morgen ongeveer acht dagen na het verschijnen van het Maartnummer van Mandril zat ik bedaard aan mijn bureau toen mij plotseling in een enveloppe met mijn naam het vierde, vijfde en zesde nummer werden overhandigd van Blurb, onregelmatig verschijnend tijdschrift. Op de frontpagina van het zesde nummer was onder de kop met een balpuntpen geschreven: „Ik ben niet aansprakelijk voor de uitingen van Schierbeek." Waar in andere brieven die ik krijg meestal staat „Hoogachtend", „Hartelijke groeten" of nog iets anders, las ik: „Merde". Ondertekening „S.V."

Ik ben dadelijk gaan lezen, want blijkbaar is aan Blurb en dus aan Simon Vinkenoog onrecht geschied door Bert Schierbeek en dus door mij in mijn verslagje ook. Dit moet worden goedgemaakt.

Het heeft geen zin te trachten de inhoud van Blurb in een omschrijving of een formule te vatten: dat kan niet. Daarin staat Blurb op één lijn met de verschijnselen van de liefde, het kiemende leven en de kosmos. Een paar citaten, dat is het beste, hoewel zij natuurlijk even weinig bevredigend zijn als een foto van een toneelscène.

„Want wij zijn profeet geworden in dit nummer; wij kondigen de pest aan .... De pest dus, een profetie die geen profetie durft te zijn, een voorspelling die naar een ander ik hoopt géén waarheid zal worden, maar op het ogenblik de angst en de wanhoop uitdrukt die ik nu eenmaal móét zien en voelen ....

Of om het te zeggen met de woorden van het „Lied" van Hans Andreus:

„ik kan het niet helpen het schiet mij te binnen
het schiet mij te binnen ik schrijf het maar neer ...."

Uit nummer 5 het volgende:

„.... Dit wil overigens niet zeggen, en niets leidt daartoe dit te denken, dat wij tevreden kunnen zijn met de woorden die de taal ons totnutoe geschonken heeft (een vloo, die een ooi op zijn rug torst, Lucebert) .... Wij zoeken een nieuwe taal, nieuwe vormen, een „nieuwe toon" en wat wij in het woord zoeken hoeven wij in de mens niet meer te vinden en wat wij in de poëzie bereiken: daar hebben wij in het leven geen behoefte meer aan."

Het eerste couplet van „Absalon" luidt aldus:

„Zo gaan en zo komen
o lucht o land o bomen
o-benen van rachitieke jongelingen
die uw ontaarde vrienden zijn."

Om de korte bloemlezing te besluiten:

„Wij walgen geamuseerd en vanuit de nasmaak van die walging kunnen wij scheppen."

Dit zijn slechts enkele brokjes, opgevist uit de woordenstroom die Blurb door ons heen stuwt. Nu moet niemand misprijzend zeggen: waanzinnige kolder. Men kan een paard toch ook niet verwijten dat het er uitziet als een paard? Kolder bevat soms meer wijsheid dan een Handboek der Philosophie. Iemand vertelde mij van een achtjarig meisje dat klaagde: „de kousen ribbelen aan mijn benen", en haar broertje van vier jaar ging daarop in één adem door: „en de ratten lopen over mijn hoofd". Zoiets geeft meer te denken dan de verklaring waarmede een nieuw kabinet zich presenteert.

*

VASTE vormen zijn weggebroken. Het lijkt of wij door een schedel van glas gedachten in embryonale staat zien liggen. Blurb is eigenlijk een enorm windei; het heeft geen schaal. Evenals het de bovengenoemde jongen van vier jaar ernst was is het Blurb niettemin ernst. Het maakt echter met grote ernst een zeer grote fout, namelijk deze, dat het een foetus aanziet voor een volwassen mens. „Het schiet mij te binnen ik schrijf het maar neer" is slechts de ene kant van de zaak. De andere kant (die Blurb vergeet) is dat elk mens een ordenend verstand heeft. Of hij dit nu prettig vindt of niet, hij moet het gebruiken, even onontkoombaar als hem van alles en nog wat „te binnen schiet". Dit is geen critiek op Blurb, het is een constatering. Onze moeders hebben, toen wij nog baby waren, zonder enige twijfel met grote aandacht de inhoud onzer luiers bekeken en zij waren voldaan als deze een goudgele kleur had. De baby bleef daarbij zeer ernstig. Ook Blurb is ernstig. Het heeft de gewenste „kleur". Maar tussen zijn woordenreeksen en proza of poëzie bestaat dezelfde afstand als tussen een zuigeling en iemand van dertig jaar.

Blurb is helemaal geen verschijnsel van ontaarding. — Men moet er ook niet kwaad om worden, want het is de aandacht waard. Het is alleen nog maar piepjong, jonger nog dan amperlevensvatbare couveusekinderen. Voorheen bleven voortbrengselen van praeliteratuur onzichtbaar. In onze tijd, die alles wat men geheim hield, ontsluiert (ontluistert, zeggen sommigen) komen zij aan het licht. Dat is een fascinerend schouwspel. Men moet alleen niet de vergissing begaan te denken dat men een gesprek kan voeren met een wezen in windselen, van welks verstand pas de kiem aanwezig is. Dat komt later wel, en niet eens zo veel later.

M. REVIS

SEINE-SEINEN

menilmontan vinnouge artrechampsélyséészazoucaf jolliecac'stparis

ALSOF de inhoud van de tegenwoordige dagbladen niet onfris genoeg zou zijn, werden wij te Parijs in Mei vergast op uitvoerige reportages over de moord, of de doodslag van een achttienjarige H.B.S.-er op een andere achttienjarige H.B.S.-er.

Tijdens de zittingen van de rechtbank bleek alles huiveringwekkend compleet. Er waren advocaten, die met de hoofdverdachte en zijn mede-beschuldigden een spel speelden, waarbij de superioriteit van een kat over een muis verbleekte. Andere advocaten weer schitterden van intelligentie bij hun pogingen om aan te tonen, tot hoeveel begrip en medelijden men verplicht is jegens bepaalde zondaars. Af en toe begon een verdachte of een getuige ineens te snikken. Er was een prachtige president van de rechtbank, mr. Noël Dejean de la Batie, die oprecht ontroerd was, en voor de hoofdingang van het gebouw verdrongen zich na schooltijd meisjes van een lyceum, die zich gichelend afvroegen of de hoofdverdachte een leuke jongen was of niet.

(Claude Panconi heeft, in 1948, zijn schoolkameraad Alain Guyader met een revolver in de rug geschoten, waaraan deze enkele uren later overleed. Het wapen had hij geleend van Bernard Petit, eveneens een schoolvriend. Die Petit was de zoon van een hoofdinspecteur van politie en het heeft er de schijn van, dat dit een der redenen was waarom men het slachtoffer te lang zonder eerste hulp liet, zodat hij doodbloedde. Panconi verklaart, dat hij op Guyader heeft geschoten uit minnenijd, doch anderen beweren dat het hem om geld te doen was.)

Bij het lezen van de krantenverslagen over deze zaak erger ik mij over het feit, dat de sensatie van het geval mij wel degelijk iets zegt. Wat mij betreft moest men dergelijke kwesties achter gesloten deuren afdoen. Die broeierige pubers, een revolver gebruikend alsof dat mag als men geen uniform draagt en niet eens behoort tot de geregelde troepen van een oorlogvoerende mogendheid, zijn niet voor de openbaarheid bestemd. En hoe *bitter*, die beroepsplicht van een journalist om van zoiets een paar kolom lezenswaardige kopij te maken. Men zou dan wel eens gaarne een brief aan zijne Directie zenden: „Mijne Heren, — overleden zijn wij nog niet, desondanks hoeft u gene journalistieke bijdragen van onze hand meer te verwachten."

HOE potsierlijk onze dagen zijn, blijkt vrij duidelijk uit het geval Rita Hayworth. Ik kan mij niet herinneren, het laatste jaar een geïllustreerd Frans weekblad te hebben gezien zonder een foto van haar en een kletspraat over haar. Wat is er voor bijzonders aan deze dame? Men vindt haar erg knap, geloof ik, maar dat is geen reden voor zoveel koude drukte: Vlak bij het plechtig parlementsgebouw is een zwembad in de Seine, waar ik mij er enige malen van heb overtuigd, dat er ontelbaar veel uitnemend geconstrueerde vrouwen zijn, hetgeen mij verheugt doch mij des te meer laat zitten met deze vraag: Wat is er bijzonder aan Rita?

Men moest aan een dame, die door een zo rijk huwelijk haar nogal dienstbode-achtige droompjes leek te kennen te geven, liever niet al die aandacht wijden. Alleenlijk: het is onsterfelijk leuk, dat de gehele heer Aga Khan nu geworden is tot de ex-schoonvader van ene Rita. Wat zou hij mrér wensen? Wat in Cannes Khan kan kan Khan, wat mij betreft, kunnen.

Een vermeldenswaardig grapje, dat als ik het wel heb alweer niet door uweetwel werd bedacht, is het volgende: Op een klein drinkfeestje vroeg een Parisienne aan een beroemde professor, waarom er de laatste tijd zoveel tweelingen worden geboren. Hij antwoordde: „Gegeven de toestand van de huidige wereld is het volkomen begrijpelijk, dat men hoe langer hoe minder lust voelt zich er helemaal alleen in te wagen".

EEN aardig spel ter beoefening voor hen, die op een café-terras zijn gezeten: Men sla het défilé der vrouwen gade en poge vast te stellen wie wel une vraie Parisienne is en wie niet. Al zullen de levensliedjes u reeds luide

genoeg onderwezen hebben, dat de Parisienne heerlijk is als een godin, mij glipt het nu ook uit de pen dat zij inderdaad een genre-op-zichzelf is, en aantrekkelijk. Meestal herkent men ze gemakkelijk aan haar kleding, haar manier van bewegen, haar gelaatsuitdrukking.

Op gevaar af een modehoekje te scheppen, en wie ben ik dat ik zulks zou doen, moge ik over die kleding iets opmerken. Een vrouw kan in een slop geboren zijn, maar als dat slop in Parijs lag is er zeer veel kans op, dat zij het vermogen heeft zich een oud gordijn om de leden te slaan op een wijze, die stijl heeft. De plooien zullen zo vallen, dat men haar vrouwelijkheid kan raden, en ook zal zij de lap zo schikken, dat de kleuren uitkomen als in een patroon. Ik geloof niet, dat dit haar veel hoofdbrekens kost, want ik denk niet dat een Parisienne het vermoeiende verstand gebruikt als het met het moeiteloos werkende instinct even goed, en beter, gaat.

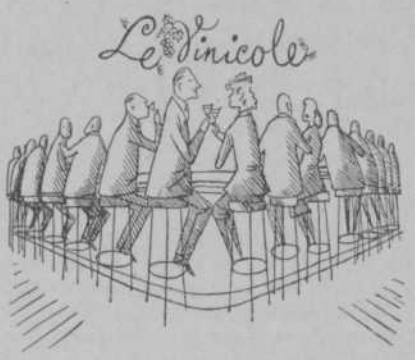
Jawel, mocht uw Hans van Derken een interland-voetbalwedstrijd bijwonen, wat hij wellicht nooit zal doen, dan zouden sommige Parisiennes hem tot pro-Franse strijdkreten kunnen overhalen. Doet ook niet haar loopwijze, heur maniertje van bewegen in het algemeen, hem van harte goed?

Het is zo, dat, ware mij de taak toebedeeld geweest ons heelal in te richten, ik een pijnlijke aandacht zou hebben besteed aan de soepelheid van schouders en heupen, en dat ik niet gerust zou hebben voor mij de ruggestrengen sierlijk en verend genoeg hadden geschenen. Men bedenke, dat men, als men Nederlander is, geboren en getogen in een land waar men al op klompen kan dansen en onwankelbaar zitten op keukenstoelen en motorfietszadels, soms tot de veronderstelling komt, dat de nationale bewegingskunst niet de enig mogelijke is.

Hier moet ik een overtuiging doen horen, die naar ik besef slechts de overtuiging van een simpele, een primitieve ziel kan zijn: Een vrouw, die, als zij door de wereld en langs café-terrassen schrijdt, niet toont dat zij zich voor mannen geschapen weet, zulk een vrouw is volgens de diepste geheimenissen van moedertje natuur een zedenschandaaltje op zichzelf. Zeer zedig nu is, van die opvatting uit bekeken, une vraie Parisienne, die haar vrouwelijke aantrekkelijkheid koestert bij ieder pasje op de keien: zo practisch, zo zinvol.

Wat haar gezichtsuitdrukking betreft: De gelaatskunde, als wetenschappelijk object, ligt mij slecht. De manier, waarop een Parisienne kijkt, kan mij toch wel behagen. Zij kijkt erg aards, doch een beetje ironisch, alsof ze bereid is toe te geven, dat hemel en aarde dicht bijeen liggen. Zo dicht ongeveer als hand en streling. U zou trouwens ook aards kijken, als u reeds zo lang

Je ontmoet me beslist in ....

P. M. A. EPSTEIN
Leidsestraat 96 - Amsterdam

was gaan veronderstellen, dat het bestaan draait om nuchtere dingen: Sofa's, tafelzilver, toiletspiegels.

DE mij op erewoord onbekende heer Etienne Lemaître vertoeft sinds 13 Maart voor een tijd van zeven jaren in het bagno, en kan binnenkort zijn hoofd verspelen, wijl hij zich moet verantwoorden wegens moord op een concierge, die woonde ergens aan de Quai de Passy. (Gustave Flaubert kon zijn bewondering niet op over deze zin uit de Code Napoléon: „Tout condamné à mort aura la tête tranchée." Hij zei: Nimmer zal ik in een betere stijl de Franse taal kunnen schrijven.)

Het is niet ongeoorloofd, een weinig menselijk medegevoel te koesteren voor de heer Etienne Lemaître. Hij daagde zijn vrouw voor de rechterstoel en eiste van haar een schadevergoeding van vijf en zestig gulden, daar zij hem bedrogen heeft. De beproefde man, wellicht voor het eerst in zijn *somber* bestaan als eiser instee van als verdachte op een paleis van Justitie verschijnend, had deze onvergetelijke woorden : al. Het is ongehoord. Ik zit in de bak en Marie bedriegt me. Met wie? Vergeet het maar. Met een inspecteur van politie. De vrouw van een inbreker met een inspecteur van politie. Denkt men, dat ik zoiets kan toestaan? Nooit.

Geeft de vriendenhand aan Etienne Lemaître. Zijn vrouw is veroordeeld tot het betalen, wegens geleden schade en interest, van 1 franc. Het is niet veel, maar het stemt tot verheugenis, dat, symbolisch, de eer is gered.

De Bohemiens

Aan Hans Ferree

Toen God de wereld schiep,
schiep hij na lang beraad
tenslotte nog de griep
het vogelbekdier en de haat.

En na nog heel lang peinzerij
schiep hij een vreemde troep,
de mensen zoals ik en jij :
de bohemiens, de zwerversgroep.

Ik denk, dat hij heeft willen zien
hoe dat nu samen reageert
met de normalen. Of misschien
deed hij het wel gewoon verkeerd.

In elk geval, wij zijn er van 't begin
en schikken ons maar steeds weer in ons lot,
en schikken ons ook eigenlijk nergens in,
want anders gaat de bohemien kapot.

HERMAN P. DE BOER

IN een café op de boulevard Saint-Michel ontmoette ik een jonge Nederlander, een schilder. Hij vertelde: Ik stapte bij het gare du Nord in de métro. Bij de deur stond een andere Nederlander. Hij had pakjes onder beide armen. Wegens de geopende ramen dreigde hem de hoed van het hoofd te waaien. Daar hij zelf de handen niet vrij had, wendde hij zich tot mij. Onbekend met het feit, dat ik een landgenoot ben, vroeg hij in mooi Frans : „Voulez-vous, monsieur, me presser le chapeau sur la tête"? Ik heb hem de vilthoed te diep over de oren gedrukt en ben uitgestapt.

EEN andere Nederlander heeft enige tijd geleden in de nabijheid van Montélimar een groot oud huis gekocht voor 50.000 francs, dus ongeveer f 550. Het bevat een aantal bewoonbare vertrekken. Vele Fransen, die vaak minder goed dan buitenlanders weten hoe betrekkelijk gemakkelijk het is om zoiets voor weinig geld te verkrijgen, zijn verwonderd over het lage bedrag. Maar misschien komt dit, doordat zij in Parijs wonen, waar men sinds de oorlog uit principe misschien liever over de kop gaat dan iets voor een koopje te leveren.

Voordat der schöneAdolf ons zo verblijdde met de tweede wereldoorlog, diende het huis als regionaal museum. Het schijnt, dat een handige pastoor tot in wijde omtrek de bezienswaardigheden wist te verzamelen. Nog altijd is het huis vol antiek, kruiken, meubels, schilderijen, wapens, porselein, manuscripten. Er bestaat geen inventarislijst van. Bij de aankoop van het huis deelde de notaris mee, dat de inboedel niet inbegrepen was, en dat de Nederlandse eigenaar de voorwerpen maar zolang moest bewaren. Hij heeft er zijn woning aldaar mee ingericht, en past goed op, dat er niets verdwijnt. Het grappige is, dat men mag vermoeden, dat nu geheel die vangst van de ijverige dorpspastoor rechtens in zijn bezit is overgegaan. Immers, de verzameling bevindt zich in zijn eigen huis, en niet alleen werd zij niet geïnventariseerd, men liet ook in het koopcontract elke zinspeling op de in het huis aanwezige goederen na. Er zit iets subliems in de gang van zaken.

HANS VAN DERKEN

ZOMAAR EEN MENS

NORTH STATE
cigarettes

ELKE Zaterdagmiddag kreeg ik twee kwartjes: een eerlijk kwartje van mijn opoe (opa was daarvan op de hoogte) en een stiekum kwartje van opa (waarvan opoe géén weet had). Het eerlijke kwartje kreeg ik, omdat ik elke dag na schooltijd mijn grootmoeder de advertentie-kolommen Te Koop en Te Koop Aangeboden voorlas, want zij kon zelf niet lezen, met noch zonder bril. Ze kende alleen een paar letters en een paar woorden, zoals Kopen en Prijs en Aanbieding, en verder kende ze alle cijfers en getallen. En daarmee is ze eigenlijk helemaal getekend. Want hoe ongeletterd ze dan ook was, ze was verre van dom. Ze had een treurige jeugd gehad, diep in de barre veenkoloniën, en toen ze jong met mijn grootvader trouwde, kreeg ze het te druk met de kinderen en haar groentehandel om nog wakker genoeg te zijn voor de avondschool; bovendien geneerde ze zich daar tussen al die jonge mensen. Ze had — met haar sterke geheugen — overigens ook niet al te veel hinder van haar analphabetisme en het is voor een groot deel ook aan háár te danken, dat ze al gauw een eigen huis konden kopen en dat mijn grootvader genoeg tijd overhield om 's avonds te kunnen leren; hij heeft zich — zoals dat heet — een heel behoorlijke positie verworven in de wereld, en hij werd een gezeten en bezadigd man. Maar mijn opoe bleef dezelfde: een rusteloze koopvrouw, gek op handel; ook toen de groenteboel al lang aan de kant was gedaan, werd ze, naarmate de welstand groeide, steeds verliefder op weelde. Het was, of ze met haar huis en haar kleren wilde verhullen, of althans goed maken, wat ze in haar jeugd tekort was gekomen. Mijn grootvader had geen nieuwe triomfen nodig: zijn overwinning was zijn leven zoals het was gelopen, maar mijn opoe moest zich steeds opnieuw laten gelden: zij was het, die de voordeligste koopjes haalde, die het vaakst een nieuw vloerkleed kreeg, die de meeste mantels had.

MAAR zij was het ook, die het gulst was, het gezelligst, en die met haar bizarre humor altijd de lachers op haar hand had, en die, misschien wel daarom, altijd al haar wensen vervuld kreeg. Tegen alles in vaak, vooral tegen de wil in van mijn grootvader. Want die vond haar te verkwistend, te koopziek, en daarom hield hij haar kort met het huishoudgeld. Maar op de een of andere manier vermoedde hij vaag, dat ze hem toch in de maling nam met dat geld, dat sommige dingen minder duur waren dan ze zei, en dat ze van het overgehouden geld dingen kocht, waarvan hij geen weet had. Eens, toen hij thuis kwam, dacht hij, dat er een nieuw vloerkleed lag. Mijn grootmoeder verweet hem daarop, dat hij geen oog had voor de huishouding, en dat het kleed er al minstens een half jaar lag, en hij geloofde het — of deed aldus —, ofschoon het tapijt pas dezelfde morgen gebracht was. En zo ging het met kachels en matrassen en nieuwe hoeden. Natuurlijk kwam dat geld niet allemaal uit de huishoudkas: die kas was alleen haar *kapitaal*, dat, door haar gesjacher, ruime winst afwierp. Ze was altijd op de markt te vinden en op veilingen en overal was ze bezig met kopen en verkopen: wastafels en electrische kachels en keulse potten en tweede hands stofzuigers en wat al niet meer. En dáárom kreeg ik dat wekelijkse kwartje: om haar de advertenties voor te lezen en, soms, om er een voor haar te plaatsen. En dáárom kreeg ik ook dat stiekeme kwartje van opa: om sommige advertenties *niet* voor te lezen. „Sla die van de naaisters en gordijnen en vloerkleden over. Laat ze alleen maar die dingen kopen, waar ze zelf niets aan heeft en die ze toch weer verkopen moet." Ik vroeg toen: „En als ze merkt, dat ik iets oversla?" Hij zei: „Bedenk dan maar iets, waar ze geen verstand van heeft, radio-toestellen of projectie-apparaten of zo." En zo gebeurde het. Al was het ook vaak moeilijk, want ik geloof, dat ze de advertenties meetèlde. Daarom leerde ik een verzameling artikelen uit het hoofd, die zó in te vullen waren en waarvoor ze toch geen interesse had: statenbijbels, vistuig, Turkse pijpen, motorfietsen, ski-schoenen, riviergrind, pyrometers, schildersezels en nog vele zaken meer. Langzamerhand kreeg ik in het voorlezen van fantasie-advertenties een bijzondere vaardigheid en ik suste mijn geweten met de gedachte, dat ik er een huwelijk mee in evenwicht hield. Eens — een paar weken voor haar dood, maar ze was toen nog zo gezond als een vis — deed ik een concessie. Ik vond, dat het in dit moeilijk leesbare en moeilijk onthoudbare geval wel kon en ik las: „Juffr. Adèle Hacquibart, Thomas à Thuessinklaan 185bis. Zeer voordelige mantels naar maat." Mijn opoe vroeg: „Hóé heet dat mens?", en ik herhaalde moeizaam de naam en zei achteloos: „Dat is natuurlijk zo'n Franse coupeuse, die zijn altijd erg duur." „En allemaal nep," zei ze, „verder maar weer."

OP een nacht stierf ze plotseling, aan een hartverlamming, en 's avonds, toen de hele familie aanwezig was, en ik de bezoekers opendeed, stond er een vreemde dame voor de deur met een pak. „De mantel van Hacquibart," zei ze. Ik reageerde onmiddellijk en zei: „Nee, nee, nou niet, breng hem morgen maar naar, naar . . . ." en plotseling noemde ik ons eigen adres. Mijn moeder heeft hem nog genomen ook, de volgende dag, ze was in zo'n stemming; ze zei, dat hij haar wel stond, voor donkere dagen. Maar er zal haar toch wel even iets door het hoofd gespeeld hebben, toen opa een paar weken later tegen haar zei: „Wat was ze toch eigenaardig, kind. Eergisteren zijn er nog twee nieuwe jurken voor haar afgeleverd, en ik wist er niks van. „Maar," zei hij, „'k vind het niet erg hoor, want ze had nog zóveel geld in der portemonnaie . . . . De duvel mag weten, waar ze 't vandaan heeft."

Misschien, denk ik nu nog wel eens, was het met wat minder tennisrackets, betonmolens, ploegscharen, en met wat meer naaisters toch beter, of althans: niet slechter geweest . . . . Maar nú heeft opa tenminste een goeie, laatste indruk van haar gehouden. Want hij heeft alles, ook wat later nog kwam, uit haar grote portemonnaie kunnen betalen.

MAX DENDERMONDE

KLEINE GEDACHTEN VAN UW ONDERDANIGE DIENAAR

JAMMER

HET is jammer en in-jammer dat er niet meer echt goed gescholden en gevloekt wordt, vindt uw dnr., a, en gij, lieve aapjes die dit leest (uw dnr. wil hopen op een zoel terras onder ritselend lommer), gij zucht daar eens van en gij denkt: Juist, daar is dat warse, dat aterige tegendedraadse individu weer, nee, die zal nu eens niet in de een of andere contramine zijn, te donder.

En dat weet uw dnr., dat weet hij, het is zulk een pienter ventje. Het is ook wel een beetje een trucje van hem om op deze wijze zo ineens de klant met een barre uitspraak bij de weke strot te grijpen. Het is zoiets als die schreeuw die acrobaten maken als zij weer eens de dood gaan braveren. En het werkt. Want daar zit gij toch maar, mandrilroodbil, met hijgende luchtpijp, met zwoegende borst, verontwaardigd over zulk een erge erge opmerking betreffende dat schelden en vloeken, nietwaar? En nu zegt Somerset Maugham, de oude zelfminnaar die het allemaal precies weet in de eigen lieve beminde spiegel (maar het nooit werkelijk gekund heeft zoals hijzelf eerlijk toegeeft wat trouwens een onderdeel is van zijn hele geraffineerde zelfpropagandatechniek), nu zegt dus S. M. dat er niets zo dom is als aan zijn klant te gaan zitten verklappen op welke wijze men hem schrijvend bij de litteraire staart heeft. Desondanks doet uw dnr. het, daarmede bewijzend dat hij, luitjes, toch weer lang niet bang is voor het publiek; hij lijkt soms effe wel iemand zo van dat: publiek ik veracht u.

Afijn dat is nog altijd veel beter dan: publiek ik verveel u, neeseguueseerlijk, doesniesoorot. Verveelt gij u bij uw dnr. drilletjes, diertjes, intellectueeltjes, éliteraatjes, happyfewelingen, GEBENEDIJDEN des geestes, seguuseerlijk? Verveelt gij u bij mij?, zoals de lichte vrouw zee tegen de gasfitter toen die haast had om weg te komen omdat zijn gade buiten stond te wachten. Neen immers! Zeg toch nee! Dus over dat schelden en schimpen en vloeken.

VOORBIJ

JUIST, de dagen van het ware schelden en vloeken zijn voorbij. En dat heeft zijn treurige reden. Vroeger had de mens, zo hier en daar in zijn wezen, kernpunten van waarde of gewaande waarde: er zat hem een liefde hoog, een grootmoeder, een voorvader, een eer, een gade, een schone beminde met een onbesmuikte ziel en een onbezoedeld lichaam en borsten als duiven zo rein en een huid als sneeuw zo blank en knieën als vruchten; gij kent dat wel van de poeetaten. Of hem brandde een heilige in het bloed, een god, een overtuiging, een ideaal, een profeet, een hemel en een hel en al de goede en kwade gebieden daartussen en dat alles gaf voor de lelijkerd die kwam schelden en voor hem die wilde vloeken allerlei aardige aanknopingspunten: hij wist weke plekken waar hij kon toeslaan.

Kon hij niet op speelse wijze met het woord „zwager" alleen al, om een voorbeeld te noemen, een bedaard man tot diepe gramschap brengen omdat het wilde zinspelen op een ondeugende omgang met de eerbare zuster van die man? Daar moet gij nu eens om komen, wat?

EN wat kon zo'n schelder, die er op uit was om eens iets heel gem eens te zeggen, niet heerlijk te keer gaan over de lelijke ziekten van Venus, die zijn slachtoffer wel zouden hebben aangetast en die hem zo ontstellend „pokdalig" maakten en wat gaf dat dan niet een drift en groen schuim rond de lippen. De ziekten van Venus ? Niet precies uitgeroeid maar toch knap onderdrukt en zeker niet meer zo verschrikkelijk als weleer: nauwelijks een scheldwoord waard. En wat zegt nú het woordje „bastaard" waarvoor men elkaar vroeger lustig met de inzet van het vege lijf in de ochtendnevels van een duister woud met blinkende vijvers duellerend te lijf ging?

Zijn wij niet allen bastaards in de een of andere betekenis van het woord?

Wat zal het u een zorg zijn, goede apenschaar, als, laten we zeggen de heer Luger, om een notoir scheldertje te noemen, in een van die galblaasstuwingen tengevolge waarvan de stenen daarvanbinnen losraken en pijnlijk door dat kleine pestkanaaltje willen dringen, u uitscheldt voor een beest, een bunzing, een botterik, een bulk, een bulster, een bultos, een brodder, een beul, een brasser, een botmuil, een batraaf, een heuler, een haler, een hellehond, een hufter, een Schoelje of een Scheiter?

Niets immers. Eerstens omdat gij zo in-goed weet (op dit „weten" moet gij letten) wie het zegt: een nobel man, die het nu eenmaal moeilijk heeft met zichzelve en zijn kleine afgunstjes en onzekerheidjes en wankelheden en die tenslotte ook maar weer elke, elke dag zijn lelletje kopij moet leveren voor die krant.

En ten tweede: omdat het u niets doet vanbinnen! Niets.

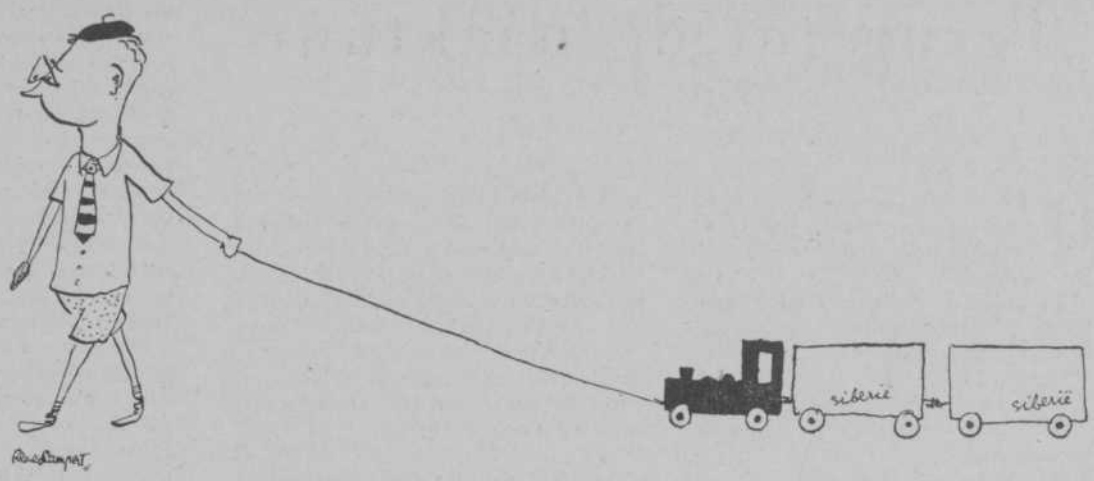
Uw zuster kènt gij, uw gade hebt gij in uw zak, uw schendingen staan nauwkeurig geboekt, uw stoelgang gaat regelmatig, het brassen vindt ordelijk voortgang, het heulen gaat voort, de heiligen zitten jofel en onkwetsbaar in hun verheven zetels, de goden drijven onaantastbaar op hun wolken, de hel en de hemel zijn ver, de grootmoeders warmen de voeten bij grootvaders klok en de beminde, die men daareven zo fel beschimpte, jittert en bugt en bie't en bopt en haar sweatertje laat die blanke duiven van de poeeten vrij-uit vliegen en haar knieën zijn, onverhuld, de schönste von Wörthersee, daar is het wel mee gezeid. Gij kent immers alle omtrekken, alle vormen, alle verschijningsmogelijkheden. Wat kan men nog voor nieuws, voor boeiends, voor schokkends, doeltreffends-dus vertellen in de vorm van een scheldwoord, een vloek of zo maar een belediging? Niets immers! Waar zijn wij nog te treffen? In welke waarden? In welk hart? Wij hebben een mooie dikke huid aangegroeid gekregen en vanbinnen zijn we zo hol als een opgezette olifantspoot. Zo verschrikkelijk hol dat de echo's van de slagen tegen de buitenzijde stil blijven liggen omdat zij er misselijk van worden maar steeds zichzelf tegen te komen in de leegte.

GOED BEGRIJPEN

NU moet gij uw dnr. goed begrijpen. Wat hij hiervoor zeide was weer eens in die afschuwelijk generaliserende stijl vervat, die het kenmerk is van de kleindenker, de onvolledige denker. Gij bijvoorbeeld, goede lezer van deze Mandril, zijt alleen reeds om het feit dat gij dit maandorgaan leest, uitgezonderd. Gij hebt nog een ziel. Of gij zoekt er in ieder geval koortsachtig naar. En wie een ziel heeft is hier en daar nog kwetsbaar; kan derhalve nog met succes uitgescholden worden. Maar alleen door iemand die hem kent. En door iemand die daarvoor de gewenste eigenschappen bezit. Uw dnr. doelde in het voorgaande op de Massa, de HORDE, begrijpt gij, waarboven wij (de lezer en uw dnr.) zo ver en hoog verheven staan. De HORDE die in vervlakking en clichématigheid alle waarden verliest, alle heerlijke uitersten in goede en slechte zin ontwijkt, niet meer kent zelfs en zomin als de wanhoop nog het geluk weet te ervaren. En kan ervaren.

Niets kent van wezenlijke verrukking en wezenlijke haat. Of woede. Snot, mensen! En daar is hij nu, uw drn.: hij vindt het jammer en dat is maar zwak uitgedrukt, dat er niet meer echt gescholden wordt en dat er niet langer met ziel gevloekt wordt. Het beduidt dat we schraal staan in het naseizoen van een beschaving (hoe vindt gij dat daar weer even!) en dat wij leeg zijn en loos en van alle lelijkheid, van alle schoonheid, van alle, alle waarden verstoken. Lege peulen aan een dorre staak in de verlaten tuin van een gebombardeerd huis. We hebben geen tere plekken meer in de ziel omdat we geen ziel meer hebben. We hebben geen pijn meer vanbinnen omdat we leeg zijn. We kunnen niet meer getroffen worden omdat we niet meer zijn. We hebben geen eigen geestelijk en kostbaar bezit meer dat bezoe-

deld kan worden. Of onteerd. Of geroofd. Bezit dat geheiligd is voor ons door onze liefde, door onze bewondering of zomaar door onze waanzin, onze zotte vervoering, onze dichterlijkheid, onze kinderlijkheid en al onze wanen.

EN DAT NU..

EN dat nu ontneemt de prikkel aan het felle woord, dat nu ontluistert elke goede vloek, elk scheldwoord, dat haalt de pep zogezeid uit de vuile woorden over uw grootmoeder en uw vader, die immers de zoon van een hond was, uw liefste die zulk een goede leerlinge was van Kees Maris als gij het begrijpt en uw moeder die haar daarin zo hartstochtelijk voorging en zo maar voort. „Het zal ons zó een zorg zijn wat hij zeit," zeggen wij. „Wij zullen ons laten opheuen door wat zo'n urmerig klungel bauwt; daar kopen wij wat voor! Hij ken barste!"

Wij (gij en uw dnr.), en daar steekt de doorn in het voze vlees, wij wéten te veel.

Wij weten precies hoe het zit met onze grootmoeders, onze stoelgang, en onze hele verdere hygiënische toestand, met de beminden, de moeders, de vaders en alle voorvaderen; men kan ons niets meer vertellen over hen. Ook niets lelijks: wij weten immers alles. Het mysterie van de twijfel, dat elke waarde zo omhulde dat men nimmer de ware contouren er van kon waarnemen is opgelost. Onze eeuw is naakt. Alles ligt helder en omlijnd en nuchter als de spijkers en schedels van Pyke Koch en de bestofte sleutelbossen van Raoul Hynckes bloot voor het scherpe oog. We weten wat er waar is van alle lelijke taal en waarheid spreken is geen schelden al is het (hoogstens) onprettig. Maar we weten ook nauwkeurig wat er niet waar van is; nu en dàt loopt langs ons neer als water langs een gevel. En vooral weten we waaruit het schelden voortkomt: we zijn allemaal kleine psycholoogjes geworden en we kennen de drijfveren van alle anderen te uit en te na. We weten waarom kale Jan zo giftig is, waarom Buurman zo schimpt, waarom schrale Leo zo lügt en Lamme Leendert zo lazert en Dikke Dorus zo dondert, we weten waarom de schendertjes proberen te schenden. Wat niet meer te schenden valt. Wat niet meer te ontluisteren is. Omdat het naakt staat voor ieders en vooral voor het eigen oog. En hoe vindt gij dat weer bijeengedacht door uw kleinden kertje?

DAAROM

EN daarom, meent uw dnr., zit er niet veel toekomst meer in de gemene taal in de ruime en ongunstige zin van het woord. Het ziet er namelijk niet naar uit, dat na een periode van zulk een algemeen weten ooit nog eens de sluier van de waan, die alles zo intrigerend verhulde, zal neerdalen om opnieuw waarde te verlenen aan de objecten. Niet dat we niet nog telkens weer een groot vertoon van woede maken als we een scheldwoord vernemen in onze richting. Dat wel: we weten namelijk dat we op een bepaalde wijze moeten reageren op de werkingen van de gemeenschap waarin we leven; zoiets als bij de regels der etiquette. Dat beduidt dat we bij schelden kwaad moeten worden. Dat betekent dat we, wanneer onze heilige of beminde wordt beledigd, in grote en ridderlijke woede moeten ontsteken. Dat houdt in dat we alle lelijks dat we uiterlijk nog wel als zodanig herkennen, maar dat ons innerlijk hoegenaamd niets meer doet, moeten wreken en zo meer. Maar dat komt niet vanbinnen uit, dat wreken. Dat is maar kulletje. Dat wreken is maar een dansje met zinloze passen die voorgeschreven zijn door de traditiën onzer maatschappij.

NEE, het ziet er niet mooi uit met de ruige taal. De lol is er zoals gij dus zaagt in voorgaande diepgaande disser tatie, die nog maar weer heel in het klein bijeengedacht werd, volkomen af. En dat geldt ook voor de zogeheten vieze praatjes: ontluistering, mensen, ontluistering. Toen we nog niet in nudistenkampen in ons vegatrische blootje zaten en zo'n ranke enkel nog heel wat betekende op sexuaal terrein en een praatje over een vrouwenbeen en andere, tegenwoordig meer openbare, deeltjes anatomie, bepaald goor was, toen was dat anders. Toen viel er, zo in het figuurlijke, nog wat te verkennen, te speculeren, te peizen-met-dikke-aderen-op-het-voorhoofd, toen zaten er nog geheimen, daar hebt gij het weer. De nudisten in al hun vormen, de mode, de film en natuurlijk de Evolutie der Tijden hebben heel wat kwaad gedaan aan de ongeoorloofde taal. Behalve de rechtstreekse schuttingen retiradetaal blijft ons niet veel over. De dagen dat men bloosde tot onder zijn bakkebaarden als het woord „pantalon" viel zijn passé evenals de tijden dat het woord „décolleté" de dames de stuipen op het lijf joeg.

EN daarmede ging ook die vorm van slechte taal. Jammer, zegt uw dnr. Jammer. Omdat zich ook daar openbaart datgene waarvoor onze Jan, onze Klaas, onze Piet en onze Arie en alle lieden met een Cultuurgeweten sakmasegge, reeds zolang de mond vol hebben, namelijk de Ontstellende Vervlakking, de Devaluatie der Hogere Waarden. Devaluatie is het woord van deze eeuw. Uw dnr. kan dit zonder vreze zeggen: hijzelf weet zich veilig met een uitgelezen verzameling allergemeenste scheldwoorden, allerploerterigste vloeken en vervloekingen en de schandaligste obsceniteiten. Voor wie echter meent dat ook de bron der dubbelzinnige obsceniteiten voor eenvoudiger zielen uitgedroogd is nog even dit en dan helemaal terzijde. Door het leggen van de juiste nadruk kan men nog altijd de grootste pret hebben. Uw dnr. wil hier als voorbeeld één, één klein zinnetje noemen. Met een guitige twinkeling in het oog, een geil gelach en stoten in de zijde van de luisteraar kan men nog de alleraardigste effecten bereiken met: „Jantje zag eens pruimen hangen." Ja, daar schatert gij al van het lachen. Vooruit, dàn nog een: „Ik ween om bloemen in de knop gebroken, hahaha."

Hij gaat hierop niet verder door: het onderwerp is onuitputtelijk, en hij moet er aan denken dat hij hier maar niet zo stiekum-aan de zeden gaat zitten schenden, zoals dat heet want dan zou men hem kunnen uit-schelden voor vuilbek. En dat zou vergeefs zijn, want dat is hij niet, UW DW DNR.

Terug tot de naaktuur

* *

ONTKLEED, ongekleed, bloot, naakt, moedernaakt, spiernaakt, poedelnaakt, paddemoedernaakt (*zn.*) nakend.

En profond négligé, in paradijskostuum, in adamskostuum, in glasblazerskostuum, in zijn bloot vel, in naturalibus.

Naaktheid, nuditeit.

Naaktloper, adamist, nudist, naturist.

Nudistisch, naturistisch, gymnisch, gymnosophisch.

Het lijkt nogal eenvoudig, men verzamelt zich en kleedt zich uit. In werkelijkheid brengt het naturisme (de term „nudisme" raakt in onbruik) factoren in het geding, waarop de buitenstaander geen acht slaat en die daarom hier ten behoeve van belangstellenden besproken worden. Om aan de grove sensatielust van mijn lezers tegemoet te komen zal ik overdrijving en fantasie niet schuwen. Laat ons beginnen met de schildering van een naturistenkamp.

Bewegingsruimte is een eerste vereiste. U zoudt menen, dat naakte personen evengoed kunnen stilzitten als bijvoorbeeld badgasten. Allerminst! Het naturisme impliceert liefde tot de natuur en levensvreugde; het is loffelijk, elkander naakt toe te grinniken, maar de rechtgeaarde naturist kan hiermee niet volstaan. Zijn bruisende inborst dwingt hem tot handelingen (sport en spel) en verplaatsingen (sport en spel). Hij — of zij natuurlijk — ligt niet vadsig op een meubelstuk, zoals de figuren in oneerbare tijdschriften plegen te doen, maar werpt ballen, snelt heen en weer, springt over obstakels of verricht andere spierarbeid. Temeer wordt hij daartoe gedreven door de onmogelijkheid, zijn hand in zijn zak te steken, zijn das recht te schuiven, zijn broek op te trekken en andere dingen te doen, die onlosmakelijk met de kleding verbonden zijn.

DE naturist is dus veelal in beweging. Daarom, en ook om van lucht en zon te profiteren, is hij bij voorkeur buitenshuis. Gras of een anderszins zachtebodem en gebladerte zijn schier onmisbare attributen van zijn terrein. Het gebladerte kan hem voor al te felle zonnestralen vrijwaren en/of voor de troebele blik der omwonenden.

Tabak wordt niet toegejuicht in een gezelschap, dat ethische stromingen (natuurgeneeswijze, vegetarisme, theosophie, mazdaznan, „ajisme", wat dat ook zijn moge, culturisme, pacifisme, e.a.) herbergt; wil men toch roken, dan moet men maar zien hoe men de artikelen met zich draagt. Voor boeken, pepermuntjes, kaarten, heupflessen en speeldozen gelden dezelfde bezwaren.

De nabijheid van muggen, bijen, wespen, horzels en mieren, alsook van brandnetels en cactaceae is nadelig te noemen.

Weinigen zijn er op bedacht, dat ook de taal enige weerslag ondervindt en dat de oprechte naturist nieuwe spreekwoorden en zegswijzen dient te creëeren, zoals „Met niets in de hand komt men door het ganse land" of „Daar komt de aap uit de oorschelp".

DENKT niet, dat alle naturistenkampen vrij en voor ieder toegankelijk zijn. In de eerste plaats moet men een nogal prijzig lidmaatschap op zich nemen; verder eisen vele organisaties, dat men jonger dan dertig jaar is (een aesthetische een gezonde stelregel) en talrijke kampen laten slechts paren toe, geen enkelingen. De getrouwde naturisten — men zou hen *gymnogaan* kunnen noemen — kunnen hun kinderen gewoonlijk meebrengen. Verliezen deze echter hun ouders uit het oog, wat op een groot terrein licht kan gebeuren, dan valt het hun dikwijls zwaar, de kampleiding te vertellen hoe papa of mama er uitziet. Bij ontstentenis van stroohoed of bruine mantel moeten zij zich op lichaamskenmerken beroepen (gesteld dat zij te klein zijn om namen te onthouden), en deze lichaamskenmerken zijn niet altijd even uitzonderlijk.

Het grote nut van de kinderen is evenwel gelegen in hun geschiktheid, naturistische bladen te verluchten. Van het dertigtal periodieken, dat internationaal bekend is, w.o. 6 in Frankrijk, 7 in Duitsland, 3 in Engeland en de V.S. en 1 in Nederland, is „Vivre d'Abord!" ongetwijfeld het fraaiste. Het is een luxe tijdschrift zoals Frankrijk er bij tientallen kent, op goed papier, goed gedrukt en opgemaakt en uitstekend geïllustreerd. Zoals sommige kampen „semi-gymnique" zijn, onderscheiden enkele bladen zich door geretoucheerde foto's om de schijn van pornografie te ontgaan. „Vivre d'Abord!" daarentegen is „intégral".

De tekst is misschien wat beter verzorgd, meer erudiet dan die van andere naturistische publicaties. De inhoud verschilt niet veel. Uiteraard besteedt men veel aandacht aan het verenigingsleven; daarnaast aan de gezondheid: gymnastiek, voeding, etc. En in alle bladen speelt de sexualiteit een voorname rol. De benadering is tweeledig: vooreerst doet men alles om de begripsverwarring naaktheid-ontucht te niet te doen, anderzijds wordt de sexuele voorlichting krachtig beoefend. Tenslotte is er dan nog de belletrie.

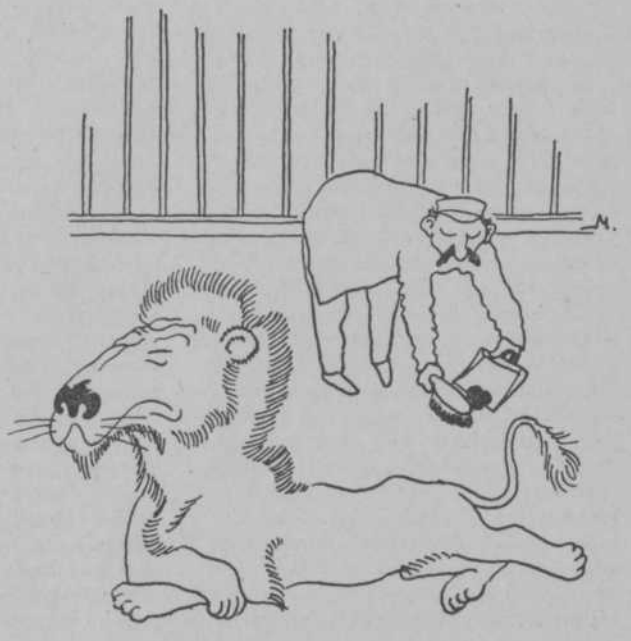
De abonné's kunnen medewerken door het zenden van stukjes of fotografieën. Deze laatste zijn soms allergroteskst.

Om naar ons kamp terug te keren: bij uitstek onontbeerlijk is het zwembad. Alle vier de elementen toch moeten de naturist tot genot dienen, waarbij de zon als vuur optreedt. Er is nochtans nog een bijzondere functie aan het water toebedacht.

Diegenen onder u, die 's mensen leven in al zijn diepten hebben gepeild, weten dat men zijn gevoelens niet steeds kan surveilleren. Enfin. Bemerkt nu een naturist, dat zijn innerlijke gesteldheid dreigt verraden te worden, dan stort hij zich terstond in het zwembad. Onder scherp gesis — een eigenaardig geluid in de zomerse avondstilte — wordt daarbij de status quo hersteld.

Niet zelden kan men waarnemen hoe een naturist tijdens de conversatie met een volkomen onaantrekkelijke naturiste zonder noodzaak te water springt. Op die ogenblikken blijkt de oud-franse hoffelijkheid nog steeds te bloeien.

Een laatste waarschuwing, voordat u zich met dit artikel in de hand naar een kamp spoedt: overtuigt u wel degelijk dat u zich temidden van naturisten bevindt en niet onder naturalisten, naturellen, natuurkundigen, nepturisten neutralisten, noctambulisten of notarissen. Kijkt scherp om u heen voordat u zich ontkleedt. Bezinning en contemplatie zijn hier geboden. H. H. POLZER

WHISKY

* *

WE waren van ver gekomen, over uitgestrekte heidevelden en door moerassen, over heuvels, bergen en door dalen, langs vele rivieren en meren en slechts de sombere regen begeleidde ons. We hadden steeds dezelfde weg gevolgd, altijd maar door en nu waren wij bijna aan het eind. Overal om ons heen klaterden bergbeekjes ravijnen door om even lager gezamenlijk een langgerekt dal in te stromen, de oceaan aan de gezichtseinder tegemoet. . . . .

De mensen, die wij op onze weg ontmoetten, hadden een stille, ernstige blik in hun ogen en een diepe kijk op het leven. Ze woonden in hutten tussen de heuvels verspreid en destilleerden clandestien hun geliefde whisky met de distinctieve smaak van het zachte water der snelle bergstroompjes en de vage geur van het smeulend turfvuur . . .

Eindelijk lag ook het dal achter ons en liepen we langs de oceaan. Het water kolkte witte schuimkoppen uit de rotsen, op een uitstekende landtong het wrak van een te pletter geslagen schip. Een vlugge wisseling van droefgeestige regen tot uitbundige zonneschijn, rotsplekken, die nat glinsterden in contrast met de sombere hellingen aan de overkant, op Skye, gehuld in grijze nevels . . . . En voor ons Glenelg, de jeugdherberg, eenzaam aan het eind van de weg, the road to the Isles . . . .

HET was 's avonds in het gemeenschappelijke verblijf, voor het grote fornuis, dat iemand de herbergvader vroeg, of het er werkelijk spookte. En toen kwam spontaan het verhaal: „Niet zo lang geleden stond op deze plek een herberg; ze stond aan het eind van de weg naar de Eilanden. In die tijd ging al het verkeer nog over deze weg en de boeren, die hun schapen naar de markt op het eiland brachten, overnachtten hier. Als het tij wisselde en de stroom van het water even stilstond, zetten de boeren hun schapen in kleine bootjes over en de volgende avond keerden ze terug met geld en in een goede stemming. Dan zette de herbergier de whisky op tafel en men dronk totdat de eenzaamheid van het desolate landschap en de regen vergeten waren en men toefde in de sprookjesachtige sfeer van warme alcohol-illusies. Wanneer iedereen genoeg had gedronken en de boeren verdoofd hun roes onder banken en tafels uitsliepen, vermoordde de waard er enkelen, van wie hij vermoedde dat zij het meeste geld op zak hadden. Daarna sleepte hij de lijken naar buiten en wierp ze in de ziedende stroom van het ebbende water en hun lichamen spoelden ver weg de oceaan in. De anderen, die de volgende ochtend uit hun roes ontwaakten, wisten zich nimmer iets te herinneren en daar de lijken nooit werden gevonden, werd de waard ook niet verdacht. Totdat op een keer de oceaan zijn prooi teruggaf en een menselijk cadaver op de kust aanspoelde. Bij de lijkschouwing bleek wie de man was en dat hij niet door verdrinking aan zijn eind was gekomen. Toen was alles nog maar een kwestie van tijd en de waard belandde in de gevangenis, beschuldigd van moord. En een dag later hing hij zich op . . . .

DAT is allemaal echt gebeurd," zo vervolgde de herbergvader. „Alras deden in deze buurten geruchten de ronde, dat de geblakerde ziel van de moordenaar gedoemd was 's nachts in zijn huis te waren met het eeuwige verlangen weer en weer te moorden . . . . De mensen begonnen deze lugubere plek te mijden en daar er enkele jaren later een moderne weg over Kyle of Loch Alsh werd aangelegd, kwam de herberg volkomen geïsoleerd te liggen; niemand wilde haar hebben en zo geraakte ze al spoedig in verval . . . .

In die jaren kwam net het trekken in de mode en een internationale jeugdherbergcentrale werd opgericht. Men zocht naar goedkope huizen in een mooie omgeving en natuurlijk viel het oog op de vervallen herberg bij Glenelg, die men voor een appel en een ei kon kopen. De enige moeilijkheid was er een herbergvader voor te vinden; de mensen in de Highlands zijn erg bijgelovig en niemand was happig deze taak op zich te nemen. Ik had toen net voet aan wal gezet, na vele jaren over de wereldzeeën te hebben gezworven en zocht naar een rustige plaats om mij er te vestigen. En zo hoorde ik van Glenelg. Het leek mij wel wat en ik aanvaardde de functie meteen. Met de eerste de beste gelegenheid reisde ik naar het dorpje Glenelg, op drie mijl afstand van de bewuste herberg. Ik kwam er 's avonds laat aan en nam mijn intrek in het enige hotelletje dat het dorpje rijk is. Natuurlijk vertelde ik de mensen, die mij vroegen wat ik hier kwam doen, van mijn plannen en ik merkte al gauw, dat niemand mij au sérieux nam. Men verhaalde mij van de afschuwelijke verschijnselen, die zich in de buurt van de herberg moesten hebben voorgedaan en raadde mij aan maar weer terug te keren naar de plaats vanwaar ik gekomen was. Toen ik echter de volgende ochtend de kruidenier verzocht mij met zijn vrachtwagentje naar de herberg te rijden, begon men aan mijn verstandelijke vermogens te twijfelen. De man *reed* mij er heen, maar was er niet toe te bewegen, het huis in te gaan; hij bleef buiten wachten totdat ik klaar was met mijn inspectie. De schade bleek erg mee te vallen; het was een solide huis en het verval had er zeker niet zo gewoekerd als van buiten wel leek. Natuurlijk was niemand bereid mij het huis te helpen opknappen en dus moest ik alles alleen doen. 's Ochtends vroeg bracht de kruidenier mij er met mijn gereedschap en de materialen heen en 's avonds laat kwam hij mij weer halen, want ik kon er vanwege de rommel nog niet slapen. Dat duurde zo ongeveer acht weken, toen was het huis klaar. In een officiële aankondiging werd de jeugdherberg voor de trekkers opengesteld en dezelfde dag verhuisde ik met mijn hebben en houden en nam hier mijn intrek. Van een oud vrouwtje kreeg ik een bijbel mee, om mij te beschermen tegen de kwade invloed van de boze geest en heel wat goede raadgevingen betreffende het bezweren van geesten werden er ten beste gegeven.

Ik ben niet erg bijgelovig en dus liet ik alles maar het ene oor in- en het andere weer uitgaan en legde de bijbel ergens op een kamer neer, in het damesverblijf als ik mij niet erg vergis, waar je hem nu nog wel zult kunnen vinden. En ik bracht alles in gereedheid voor de komst van mijn eerste gasten. Er waren er die namiddag nogal wat, misschien juist wel vanwege de spookverhalen die in de wijde omtrek de ronde deden. Daar was ook een Amerikaan bij, die rechtstreeks van Glasgow kwam en erg bleek zag. Ik had hem eigenlijk willen vragen of hij zich niet wel voelde en of ik hem soms met iets kon helpen. Maar ik vergat het op dat ogenblik daar er net nieuwe gasten arriveerden. Toen de formaliteiten verricht waren zocht ik hem, doch een van de andere jongemannen vertelde mij, dat hij zich al ter ruste had begeven en dus liet ik hem slapen. 's Avonds zaten we, net als nu, om het fornuis heen en iemand stelde mij de vraag, of het hier werkelijk spookte. Ik zag wel in, dat ik beter de ware ge-

schiedenis kon vertellen daar men er blijkbaar toch al van had gehoord en om eventueel bijgeloof meteen de kop in te drukken. En ik deed hetzelfde verhaal, dat ik jullie nu verteld heb.

DAAROP ging iedereen gezellig huiverend naar bed. De volgende morgen kwam men al vroeg en wat bleekjes beneden; men had er waarschijnlijk toch niet helemaal goed op geslapen. Alleen de Amerikaan was er nog niet. Toen hij eindelijk opdaagde zag ik meteen dat hij niet erg was opgeknapt, want hij zag er haast nog slechter uit dan de vorige dag. Ik vroeg hem wat er aân scheelde en hij antwoordde, dat hij de hele nacht lang niet had kunnen slapen. Nu kon hij onmogelijk iets van het spookverhaal hebben geweten, daar hij de avond tevoren al vroeg naar bed was gegaan. Ik veronderstelde dus, dat de knaap werkelijk ziek moest zijn en wilde een dokter laten halen. Maar hij verzekerde mij, dat het helemaal niets was en dat hij zich best voelde: alleen wat moe. Zijn gedrag was een beetje eigenaardig en na enig aandringen kwam het hoge woord er uit. Het was wel gek, maar hij had zich verbeeld dat er die nacht iemand aan zijn bed was geweest, die al maar had getracht zijn keel dicht te knijpen ....

Jullie begrijpen wel, dat deze bekentenis het onmiddellijke en collectieve vertrek van al mijn gasten ten gevolge had. Er kwamen die dag ook geen nieuwe trekkers aan en tegen de avond vond ik, dat, na de voorgaande ervaring, een goede whisky mij geen kwaad zou doen; ik besloot dus naar het dorp te gaan. Voordat ik het huis verliet vulde ik drie petroleumlampen bij, stak ze aan en zette er één op mijn kamer boven, één op de trap en de derde in het dagverblijf beneden om bij mijn thuiskomst niet tastend de weg te hoeven zoeken. En daarna sloot ik het huis af en begaf mij op weg. In het dorp vertelde ik wijselijk niets van wat er was voorgevallen en dronk mijzelf een gezellige stemming in. Ik vergat het hele spookhuis, maar tegen elven werd het toch tijd de kooi weer op te zoeken. Ik liep dus de eenzame weg op naar mijn herberg toe; het was erg donker en ik keek met verlangen uit naar de lichtjes, die volgens menselijke berekening spoedig voor mij moesten opdagen. Maar voordat ik het wist botste ik al tegen het hek aan, dat mijn domein omheinde. Het was aardedonker. Ik vond de deur gesloten; er kon dus niemand het huis zijn binnengedrongen. Op dat ogenblik kreeg ik argwaan en in mijn lichte beneveling begon ik nu bijna ook aan een spook te geloven. Ik moet toegeven, dat ik er zelfs even over dacht naar het dorp terug te keren, doch mijn prestige liet een dergelijke terugtocht niet toe. Ik ontsloot dus met trillende vingers de voordeur en liep rechtstreeks naar de lamp toe, die ik voor mijn vertrek op de trap had neergezet. Ze stond er nog en was zwaar van de olie. Uitgewaaid, was mijn eerste gedachte, alle drie. Ik nam een doosje lucifers uit mijn zak en trachtte de pit van de lamp te doen ontvlammen; dat ging niet. Ik veronderstelde, dat de lamp defect moest zijn geraakt en dat er geen contact was tussen de pit en de petroleum. Ik voelde met mijn vingers langs de pit; ze waren nat van de zoetig riekende aardolie!

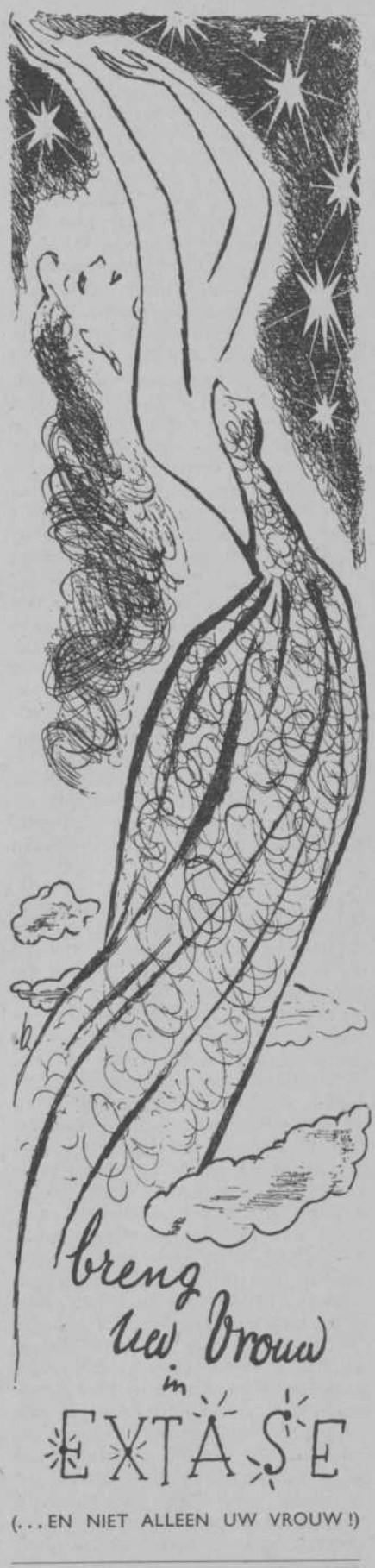
IK begreep er niets van en probeerde nog eens en nog eens met een stuk of wat lucifers .... En toen kroop er plotseling zo'n krankzinnige beklemming in mij op, dat mijn weerstand volkomen gebroken werd. Zonder mij verder nog tegen mijn angst te verzetten slingerde ik de lamp van mij af en stormde naar boven, naar mijn kamer. Ik stortte mij gekleed en al in mijn bed en trok de dekens ver over mij heen .... Ik moet, ondanks mijn angst, toch nog in slaap zijn gevallen, want met een verlammende schrik werd ik wakker door een ontzaglijk lawaai, dat het hele huis op zijn grondvesten deed trillen. Het leek wel alsof alle meubels met geweld door de kamers werden gesmeten ....

Met een sprong schoot ik mijn bed uit en gilde woedend naar beneden: Degeen, die me dit lapt, zal hiervoor moeten boeten; ik zal morgen zijn jeugdherbergkaart intrekken .... En toen realiseerde ik mij, dat ik helemaal alleen in huis was" ....

De herbergvader vervolgde: „Nu zou hierna natuurlijk iets heel ergs moeten zijn gebeurd met geen andere dan een bovennatuurlijke oplossing. Maar niets van dit alles is waar, want wat ik jullie verteld heb, is echt gebeurd. Ik ben m'n leven lang nog niet zo bang geweest als in die nacht, toen ik na dat lawaai punaises om mijn bed heenstrooide, doch de volgende ochtend bleek alleen maar een deel van het plafond in het dagverblijf naar beneden te zijn gekomen ..... Het mysterie van de petroleumlampen heb ik nooit kunnen oplossen: ze brandden nadien weer als de beste. Waarschijnlijk ben ik die avond meer aangeschoten geweest dan ik had gedacht. Van een spook heb ik nooit meer enige last gehad. En slechts trekkers met zwakke zenuwen menen 's nachts een greep om hun keel te voelen en zeggen nu en dan collectief mijn gastvrijheid op."

DAT laatste klonk ons iets *te* uitdrukkelijk in de oren. Wij hebben die nacht misschien wel iets minder goed geslapen dan anders, maar we zijn ondanks dat toch een hele week in de jeugdherberg van Glenelg gebleven. Want wij hadden zo een flauw vermoeden, dat die oude zeekapitein dat verhaal alleen maar had verteld, omdat hij zoveel van whisky hield, die whisky met de distinctieve smaak van het zachte water der snelle bergstroompjes, de lokkende whisky die in het dorpshotelletje te krijgen was ....

PETER LUSTIG

(... EN NIET ALLEEN UW VROUW!)

In Memoriam Henri Heine

* *

DAAR zullen er misschien van oordeel zijn, dat ik nog een lustrum had dienen te wachten, om, op 17 Februari 1956, de één-honderdste verjaring van zijn sterfdag, zijn melancholische voorspelling: „*Nichts gesagt (und nichts gesungen) wird an meinen sterbetagen*", te weerleggen. Maar daar de kàns bestaat dat ik-zèlf er op dat tijdstip niet meer zal zijn, wil ik hem nú, een eeuw-minus-vijf jaar na zijn dood, herdenken en zijn naam helpen onttrekken aan den banvloek door hem beschouwd als de úítgezochtste in de rangorde der verwenschingen:

Ausgelöscht sein aus der Menschen
Angedenken hier auf Erden
Ist die Blume der Verwünschung:
Nicht gedacht soll seiner werden!

DE door hun tachtig-millioen onderhoorigen vergode Heeren en Meesters van het in spe-Duizendjarige Derde Reich hadden de verspreiding, en, a fortiori, den hèrdruk van zijn geschriften ten strengste verboden, en in de, zorgvuldiglijk gevlooide, bloemlezingen van vaterländische zangers, ten gebruike van de teutoonsche jeugd bijeen-geharkt, werd zijn naam niet vermeld. Zijn in deze bundels opgenomen „Lorelei", sedert ruim drie geslachten door geelharige, schwärmerische maagden gekweeld en waarvan het onmogelijk was gebleken tekst en melodie „aus zu löschen", werd, in de inhoudsopgaven, aangeduid als afkomstig „von einem unbekannten Dichter"!

Wat zàl hij, die zijn leven lang en tot in zijn laatste uren met vrijwel àlles den spot heeft gedreven, niet het minst, en met welk een verscheurend sarcasme, met zich-zèlf, wat zàl hij, „im Elysäischen Feld", zich vrolijk hebben gemaakt over deze excommunicatie! Maar verwònderd zal zij hem, bête noire, sedert ruim honderd jaar, van allen die het onvermoeibaar door hem gehoonde Deutschtum vertegenwoordigden, verwònderd zal zij hem niet hebben.

Feitelijk dagteekenen de eerste pogingen hem tot vergetelheid te doemen niet van de troons-bestijging van het hitlerisme. Ruim zestig jaar geleden al belette een Veto van de Allerhöchste Obrigkeit de oprichting van een „Heine-Bildsäule" in zijn geboorteplaats Düsseldorf, waar trouwens de gemeenteraad, zich zijn: „*du Eseldorf!*" herinnerend, vroeger reeds geweigerd had zijn tot een spekslagerij gedegradeerd geboortehuis, in de Bolkerstrasse, voor de stad aan te koopen en in te richten tot een Heine-museum. En de man met de verticale knevels, anders gezegd Wilhelm II, Imperator Rex, die hem zijn onhartelijke voorspelling:

In einer sechsspännigen Hofkarosse,
Schwarz panaschiert und beflort die Rosse,
Hoch auf dem Bock mit der Trauerpeitsche
Der weinende Kutscher — so wird der deutsche
Monarch einst nach dem Richtplatz kutschiert
Und unterthänigst guillotiniert

niet had vergeven .... de Kaiser verwijderde zijn buste uit het Achilleion, op Korfoe, waarvan hij, na den tragischen dood van keizerin Elisabeth van Oostenrijk, in 1897, door aankoop eigenaar was geworden.

CHRONOLOGISCHE volgorde en onderlinge samenhang veronachtzamend, wil ik, lùkraak, hier en daar een greep doen in de onvaderlandistische geschriften, rijm en onrijm, van den „Prussien libéré", die zich, door uit te wijken naar Parijs, onttrokken had aan de geestelijke slavernij in zijn borussisch geboorteland, gesymboliseerd, dit láátste, door een krijschenden adelaar met opgesperden snavel, van razernij opstaande veeren en uitgestrekte grijpklauwen, op het nationale wapenschild afgebeeld tusschen twee, met knodsen als boomstammen gewapende, harige Wildemannen.

„*Du hässlicher Vogel!*" schreeuwt hij het ondier toe, dat hij, in Aken, boven den ingang van het Postkantoor ziet pralen:

Verwenschte vogel, lukt het m' ooit
Dat ik je krijg te pakken,
Dan ruk ik je de veeren uit
En zal je klauwen afhakken.

Van de pruisische officieren, die hij, óók in Aken, langs de straten ziet lanterfanten in hun grijzen mantel met hoogen, rooden kraag — „*Das Roth bedeutet Franzosenblut*", sang Körner in früheren Tagen — getuigt hij dat zij nog altijd hetzelfde houterige, pedante, ingebeelde volkje zijn dat hij in zijn jeugd heeft gekend, met, in hun gelaatstrekken, dezelfde ingebeitelde verwaandheid, en wier steltloopers-gang en kaarsrechte stijfheid de onderstelling wettigen dat zij „den stok hebben ingeslikt waarmee zij, vroeger, zijn afgeranseld".

DE „altdeutsche", professorale„ Franzosenfresser", de Saalfelden, Massmänner en consorten, gaat hij met schampere ironie te lijf, en met Niklas Becker, de bard van: „*Sie sollen ihn nicht haben, den freien, deutschen Rhein*", steekt hij den draak door hem te herinneren aan het feit dat „Sie", d.w.z. de Franschen, den Rijn meer dan ééns hebben gehàd.

„*Die Franzosen*", laat hij den Rijnzèlf zeggen:

Die Franzosen wissen es besser,
Sie haben mit meinem Wässer so oft
Vermischt ihr Siegergewasser.

„*Mein Vater Rhein*" — zooals de dichter, op zijn doortocht in Keulen, Borgers „grootvorst van Europa's stroomen" aanspreekt — koestert niet den minsten wrok tegen „*die lieben, kleinen Französchen*", die hij zelfs graag wéér zou willen zien.

De Franschen, het begaafdste, maar, helaas!, vergeetachtigste volk ter-wereld, te midden waarvan hij zoo langen tijd heeft vertoefd en die hem zoo vriendelijk gezind zijn, hoe héét hij hen gewaarschuwd en gepoogd hen op hun hoede te brengen voor zijn boosaardige, haatdragende ex-landgenooten:

Aber wir verstehn uns bass,
Wir Germanen auf den Hass,
Aus Gemüthes Tiefen quillt er,
Deutscher Hass! Doch riesig schwillt er
Und mit seinem Gifte füllt er
Schier das Heidelberger Fass.

DE hem aangeboren fransgezindheid kreeg voor het éérst gelegenheid zich te uiten in zijn kinderlijke gehechtheid aan Legrand, de in het ouderlijk huis ingekwartierde, fransche tamboer, die hem allerlei tot-heldhaftigheden-prikkelende marschen voorroffelde. Legrand maakte deel uit van het leger van Joachim Murat, „die", zegt Heine, „van heel voornamen huize", met een zuster van Napoleon (Caroline) was getrouwd en er waarlijk indrukwekkend uitzag".

„Maar hoe werd het mij temoede, „vervolgt hij, toen ik hem-zèlf zag, met „mijn eigen oogen, hèm-zèlf in eigen „persoon, hosannah!, den Keizer. Hij „droeg zijn gewone, eenvoudige, groene „uniform en zijn kleine, historische „steek. Hij bereed een klein, wit paardje „en het dier stapte zoo fier, zoo rustig, „met zoo voornámen tred .... *Als ik „toen de kroonprins van Pruisen was geweest, „dan zou ik het lot van dit kleine paardje „benijd hebben.* De Keizer zat licht „voorover-gebogen in het zadel en zijn „houding was bijna onachtzaam. Met „zijn ééne hand hield hij losjes de „teugels, terwijl hij met de àndere lief-„kozend op den hals van zijn paard

„klopte. Het was een marmer-witte „hand, die in de zon glansde, een „màchtige hand, een van de beide „handen die de anarchie, het duizend-„koppige ondier, hadden bedwongen, „en die daar nu zoo goedmoedig zachte „tikjes gaf op den hals van zijn paard. „Ook zijn gelaat had de marmer-tint „van de oude grieksche en romeinsche „standbeelden, en zijn trekken hadden „dezelfde, edele regelmatigheid. Een „milde, geruststellende glimlach speelde „om zijn lippen, *de lippen die maar „behoefden te fluiten en Pruisen zou hebben „opgehouden te bestaan.*"

Ik zou de geheele, van ontroerende geestdrift vlammende hymne willen afschrijven, maar bepaal my tot het onderstreepen van de beide zinsneden, waarin, met betrekking tot de pruisische dynastie en tot het verfoeide pruisische geboorteland, de schrijnendste smaad tot uitdrukking komt.

Hoe hàdden „ze" hem het een en het ander kunnen vergeven?

DE laatste — voorlóópig-laatste? — pruisisch-duitsche monarch is, Heines profetie ten-spijt, níét „unterthänigst guillotiniert". Hij is er, na een verloren oorlog, vandóór gegaan, en hij stierf, na een kleine twintig jaar een o! zoo draagelijke, vergulde ballingschap te hebben gesleten, in zijn bed, een uiteinde, volgens Franz von Papen, een van-vreemde-smetten-vrijen Teutoon volstrèkt onwaardig.

Is Heines waarzeggerij, wat den „deutschen Monarch" betreft, dus niet in vervulling gegaan, het verloop der historische gebeurtenissen heeft bewezen dat de gave der deugdelijke voorspellingen hem niet was onthouden.

Ik doel hier in het bijzonder op zijn vaticinaties dagteekenend van de maand Januari 1844.

Heine, die, in den loop van zijn laatste en kortstondig verblijf in Duitschland, een paar dagen doorbrengt bij zijn familie in Hamburg, ontmoet daar, bij een avondwandeling op de Drehbahn,

Ein hehres Weib, ein wunderbar
Hochbusiges Frauenzimmer,

dat zich aan hem voorstelt als Hammonia, de Stedemaagd, en die hij, op zijn galant aandringen, mag begeleiden naar haar woning waar zij hem onthaalt op een kop thee met rum ....

Die Göttin aber, specificeert hij:

Die Göttin aber hat den Rhum
Ganz ohne Thee genossen.

Na allerlei beschouwingen over het Verleden, en moederlijke raadgevingen voor de komende tijden, wijst Hammonia hem een, in een hoek van het vertrek staand onooglijk maar historisch meubel, een zetel afkomstig van haar vader, Karel den Grooten, die daar, zegt zij, 's nachts vaak gebruik van maakte. Het was een wormstekig gestoelte, waarvan de juchtleeren bekleeding op verscheiden plaatsen gescheurd en door de motten gehavend was. Maar als hij, haar bezoeker, dien zij bemint „*Wie je ein Weib einen deutschen Poeten geliebet*", benieuwd mocht zijn naar Duitschlands toekomst, dan heeft hij het leeren kussen van dien zetel daar maar àf te nemen en door de ronde opening in het daar onder staande recipiënt te kijken.

Dat is, legt zij hem uit:

Dat is een heksenketel waarin
De magische krachten zieden,
En steek je in de ronding je hoofd
Dan kun je de toekomst bespieden,
De toekomst van Duitschland zie (je daar
In dwarlende fantasmen,
Maar huiver niet van d'uit de gier
Opstijgende miasmen.

Erg verlokkelijk klonk de uitnoodiging niet. Maar Heine liet zich niet afschrikken en zijn nieuwsgierigheid juist in de hoogste mate geprikkeld zijnde, haastte hij zich het hoofd „*In die furchtbare Rundung*" te steken.

Wat hij daar gezien heeft mag hij niet oververtellen ....

Ich habe zu schweigen versprochen,
Erlaubt ist mir zu sagen kaum,
O Gott! was ich gerochen.
Ontzettend waren de geuren die
Bedwelmend naar boven stegen,
Alsof men daaronder bezig was
Beerputten uit te vegen.

De Geest was, dien dag in Januari A.D. 1844, wèl vaardig geweest over den „unbekannten Dichter", en de duitsche „Zukunftdunst", die „alles overtrof wat zijn neus ooit aan giftige dampen had opgesnoven", was blijkbaar de geur geweest van het op den kop af éénhonderd jaar later in ontbinding over te gaan Germania, achttien eeuwen vóórdien door Tacitus gedefinieerd als een Roofvolk ....

„*Germania ad praedam*".

ALEXANDER COHEN

Les poèmes

....et les poèmes
sont nos amours
tous les amours
qu'on n'a pas eus.

Joh. C. P. ALBERTS

„d'Oude Herberg"

Handboogstraat 17, Amsterdam -C

Tel. 31840

„HET HUIS VAN DE MANDRIL"

DE PLAAT

* *

„JE moet Titia eens gaan opzoeken. Ze is vreemd de laatste tijd. Ik geloof nooit dat ze er overheen komt."

„Maar ze werkt toch weer gewoon?"

„Ja, dat wèl, ze lijkt zelfs vrolijk. Maar ik weet niet. Jij kent haar beter dan ik, jij kunt haar gemakkelijker eens thuis opzoeken. Misschien is het ook maar een idee van me."

TITIA thuis was anders dan in de zaak. Han had zijn bezoek niet aangekondigd, deed of hij zo-maar-eens langskwam. Hij wilde haar zien zonder dat ze voorbereid was op visite. Ze was ànders. De blauwe ochtendjas en de zachte pantoffeltjes maakten haar kleiner. Misschien ook leek het zo doordat haar haren nu niet in een eigenwijze bobbel boven op haar hoofd zaten — keurig met een strikje maar zakelijk — maar los over haar schouders hingen. Misschien maakten op straat alleen het zwierige korte jasje, de parmantige lange broek of de vrolijke rode schoentjes die indruk van dapperheid. Ze leek erg kwetsbaar. Han's waakzame ogen volgden haar terwijl hij een sigaret opstak. Tegelijk waarschuwde hij zichzelf dat hij niet opzettelijk naar iets moest zoeken, zich niet a priori moest laten beïnvloeden door wat hem verteld was. Titia haalde kopjes, schikte zijn bloemen in een kleine bruine pot.

„Mooi!" zei ze. „Net zonnetjes. Hoe heten ze ook weer? Ik vergeet die naam altijd. Gekleurde margrieten lijken het. Met fijne straaltjes voor bladen. O mooi! Ik zal ze dáár zetten."

Snel liep ze naar de keuken waar de fluitketel riep.

Het is onzin, dacht Han. Ze mankeert niets. Natuurlijk is ze er beroerd van geweest, en nòg. Hij was ook zo ineens wèg. Ze heeft niets meer. Maar ze slaat er zich flink doorheen, en alléén.

Hij zette zijn achterdocht opzij en keek naar haar met een prettig gevoel van sympathie. Ze was rustig. Haar bewegingen waren goed om naar te kijken. De manier waarop ze in een hoekje van haar bank ging zitten, als een klein meisje.

Ze praatten over alles wat hun inviel. Werk, mensen. „Een sigaret?" „Nee, eerst een kop thee." Over Don, zijn hond.

„Had hem maar meegebracht," zei Titia.

„Ik durfde niet goed. Hij kan soms zo wild doen, en bovendien verhaart hij op het ogenblik. Je moet de vrouwen naar haar kussens en tapijten zien kijken als het eens gebeurt," zei hij lachend.

„Och, dat komt er hier toch niet

meer op aan," zei zij weer — en ineens was daar de stilte gevallen.

Het verboden onderwerp. Het komt er hier tòch niet meer op aan.

Hij zòcht iets om te zeggen, vergeefs. En hij zag: zoals bij zijn onverwachte binnenkomen werd ze: heel klein, heel kwetsbaar, moe, weerloos, bang en alleen. Titia . . . .

Ze stond op en ging naar een hoek van de kamer. „Ik heb nog wat platen," zei ze.

Voorzichtig nam ze de bovenste van de stapel, veegde er met de onderkant van haar mouw even overheen; voor stof? Heel behoedzaam, heel precies legde ze de plaat op de gramofoon; haar gezichtje zonder uitdrukking, alles naar binnen gericht. Dit deed ze niet meer voor hem maar voor zichzelf. Zó deed ze als ze alleen was, wist Han. Het beklemde hem, nog voor de plaat aanruiste. Ze ging naast de gramofoon zitten en luisterde. Een mannenstem zong:

„I'll be seeing you —
„In all the old familiar places —
„That my heart and mind embraces —
„All day through —"

„Wat is er met die plaat? dacht Han. Die woorden? Onmogelijk, zo'n song . . . ."

„In that small café —
„The park across the way" — zong de stem.

En Titia luisterde, zo innig, zo gespannen, devoot haast, naar dat ding:

„I'll be seeing you —
„In ev'ry lovely summer's day —
„In evrything that's light and gay —
„I'll always think of you that way" —

Het is onmogelijk, dacht Han. Dit is het niet. Ze hoort wat anders! Het is . . .

„I'll find you in the morningsun
„And when the night is new
„I'll be looking at the moon
„But I'll be seeing you . . . .

Er kwam een tussenstuk, en dan weer dat refrein — I'll be looking at the moon but I'll be seeing you . . . . De plaat liep af. Titia stond werktuiglijk op, zette de naald terug.

„Titia, níét dóén!" zei hij dringend, maar zij zette de naald weer zo uiterst voorzichtig neer, met een klein glimlachje om haar mond . . . . Had ze hem wel gehoord?

De plaat ruiste . . . . weer de mannenstem. Hij zei: „ik mag het je misschien nu nog niet vragen — maar ik doe het toch. Wil je met mij trouwen?"

„Ja," fluisterde Titia. — In that small café — de stem zei: „Weet je dat je nog één geheim hebt: hoe je er uitziet als je slaapt. Als ik ooit wakker word en dat zie zal ik huilen van geluk."

„Ja," zei Titia.

En de stem zei: „We zullen een kind hebben. Van nu af zullen we daarnaar toe leven, en daarvoor, ja?"

„Ja," fluisterde ze.

En de stem zei: „Weet je dat je nu op een keer ineens merkt dat je een kind krijgt?"

„Ja," zei Titia. Titia zei ja, ja, ja . . . . I'll be looking at the moon but I'll be seeing you . . . . en ze glimlachte door het gekras van de plaat heen. Met een ruk stond Han op. Hij nam de plaat in zijn hand en had zich nooit beroerder gevoeld dan nu. „Titia!" zei hij. „Titia, droom niet langer. Het is stuk. Kijk!"

En sloeg de plaat in scherven tegen de gramofoonrand. O, godverdomme! dacht hij. En Titia die daar lag te huilen bij de stukken: ik wist het toch wel! Ik wist toch wel dat het stuk was! Ik wist het immers toch wel — en toen ging ze zachter snikken en na een poos keek ze hem even aan. Ze knikte.

„Je moet niet gek worden," zei hij schor.

En buiten dacht hij nog: o, godver —

EVA VALERIUS

¡Caramba! ¡Mejor Matarle!

ONLANGS was een deel van de bevolking van de staat Maranhao in Brazilië het niet eens met de verkiezing van de nieuwe goeverneur. Inplaats van zich op zijn Hollands bij het feit neer te leggen of een nieuwe verkiezing te eisen of een dergelijke flauwe kul, begon dat ontevreden gedeelte de huizen van een paar plaatselijke rechters te beschieten en in brand te steken. Daarna bestormde men het gebouw van het dagblad dat de goeverneur steunde en herschiep dit en nog een paar soortgelijke haarden van onzedelijkheid tot ruïnes. Toen de troepen kwamen werd er zo hard gevochten dat pas nadat er een flink aantal doden en gewonden waren gevallen de nieuwe heerser „onder zware militaire bewaking" geïnstalleerd kon worden.

En in Argentinië had je die aanhangers van Perón, die met behulp van een „spontaan optredende" menigte tegen het verschijnen van de enige leesbare Zuid-Amerikaanse krant, de liberale „La Prensa", optraden en een rel veroorzaakten die urenlang duurde,waarbij aan beide zijden geen pardon werd gegeven en ook weer tal van doden en gewonden „te betreuren vielen", zoals die schalken van verslaggevers dat met uitgestreken gezichten kunnen noemen.

Maar ik, die die twee berichten vlak achter elkaar had gelezen, voelde me terdege opgelucht. In dat werelddeel, dacht ik, is dus nog alles bij het oude gebleven. Terwijl de overige wereld haar geschillen op de meest democratische en beschaafde wijze weet te regelen, gaat daar in het warme Zuiden van ons Westelijk halfrond nog alles op de manier die ik er tientallen jaren geleden leerde waarderen.

Wat is beter dan, wanneer je het met iemand niet eens bent, hem dit te laten merken? „*¡Mejor matarle!*" We kunnen hem beter dood maken — deze woorden bleken de sleutel tot het ware leven te zijn. Als iemand een schurk was waarom zou je dan wachten tot mensen, die met het geval niets te maken hadden, zo een man gingen „berechten"?

Het voordeel van deze methode, of zo je wilt, van deze levensopvatting, is dat ze vergissingen vrijwel uitsluit, in tegenstelling met de officiële rechtspraak die, zoals elke advocaat tot z'n genoegen weet, op het maken van vergissingen is gebouwd.

Toch maakte ik een keer, en juist bij de eerste schietpartij, waarvan ik gedeeltelijk zelf getuige was, ook een vergissing van het Zuid-Amerikaanse systeem mee. Het gebeurde met *de man die zijn behoefte in een greppel deed.*

OP een avond hoorden we vlak bij ons huis een knal van een revolver. Wij, dat waren de bewoners en de vrienden van la casa de Doña Concepción Zumalacarregui, dat huis dat in ons gehucht woonhuis en hotel, kroeg en café, postkantoor en almacén, oftewel winkel, in zich verenigde. Ik fungeerde juist voor een ingewikkelde smokkelaffaire als tolk tussen een Engelse kapitein en een Argentijnse vriend en we kwamen net op het ogenblik naar buiten toen ze de arme Fernandez, een van de havenarbeiders, met een lelijk schampschot bij zijn hals en een afgestroopte broek uit de greppel tilden, die het erf van Doña Concepción van het pad achter het huis scheidde. Een ruiter (na het voorval in galop verdwenen) had op Fernandez geschoten toen het paard door het geritsel dat Fernandez' bezigheid in de greppel veroorzaakte,

was gaan steigeren. Later legde mijn vriend José mij uit dat die ruiter eigenlijk gelijk had gehad, want tenslotte moet je altijd de eerste zijn die schiet en moordenaars plegen vaak uit greppels tevoorschijn te springen. *¡ Mejor matarle !* Maar toch gaf iedereen in dit geval toe dat een vergissing had plaats gevonden en dat je niet steeds maar als je paard voor iets schrikt naar je revolver moet grijpen.

NU kwam schieten in die tijd hoogst zelden voor. Alleen Heren gebruikten revolvers; de gewone man moest het bij een navaja laten, een flink lang mes dat je in je broekspijp verborgen hield. Beide wapens waren officieel verboden, maar hoe kon een man zijn eer verdedigen zonder wapen? En daar ging het toch meestal om: om je eer. En die eer had zover ik me dat herinner steeds iets met een vrouw te maken; de steekpartij was zo te zeggen een gevolg van sex-appeal. Je had een leuke vrouw waar je mee danste. En dan was er een kerel die telkens naar haar keek of haar toelachte of — toppunt van schurkachtigheid — haar het hof trachtte te maken. Op zo een bal had je dan misschien wat teveel van de caña gedronken. Welnu, het resultaat ligt voor de hand. Ik gewende mij er dan ook aan mijn vrienden telkens na afloop van zo een *baile* te vragen: *„¿ Quantos muertos?"* Hoeveel doden hadden jullie?

Zo een navaja was niet mals; meestal werd hij in de rug gestoken en kwam er van voren weer uit. Er waren onder mijn kennissen die verscheidene van dit soort aanvallen hadden overleefd; ze toonden je dan vol trots hun littekens. Maar anderen konden er niet tegen. Dan werd er dagen lang in de kroeg van Doña Concepcion op een ietwat melancholieke toon over gepraat. *Es lástima.* 't Is beroerd. Maar wat wil je. Die meiden ook.

De moordenaar verdween steeds op een manier die me lang onbegrijpelijk voorkwam. Was er dan geen politie? Maar ja, het land was ruim en leeg en een goed paard bracht je in een paar uur ver weg van mensen en wegen. Eigenlijke politie hadden we in feite niet. Alleen maar Don Rivero. Hij vertegenwoordigde in zijn functie van douane-officier DE OVERHEID. In zijn dienst had hij twee als matrozen verklede helpers om het smokkelen tegen te gaan en zo mogelijk de smokkelaar te pakken, als die dronken genoeg was geweest om tegen de lamp te vliegen. Don Rivero, een lange kerel met meer Indiaans dan Spaans bloed en een Es-ist-erreicht-snor van de Duitse Keizer, ging van de overtuiging uit dat elke *gringo* whiskey en sigaren en soms zelfs kleren smokkelde. Vooral als die vreemdeling daarbij ook nog tolk was, waardoor hij voortdurend in contact stond met de bemanningen van de buitenlandse zeeschepen die in de zomer tot aan ons haventje de Paraná opstoomden om hun graan te laden. Hij heeft me nooit betrapt maar liet me duidelijk merken dat hij me tot alles in staat achtte. Op een dag vroeg hij me zo maar: *„¿ Quieres ver que te pongo en preso?"* — Wil je zien dat ik je in de gevangenis stop? De preventieve oorlog dus! Ik zei zo hautain mogelijk: „Si señor" en daar riep hij waarachtig zijn twee matrozen. Nu waren dit allang goede vrienden van me, van mijn eigen leeftijd. We wandelden dus zeer gemoedelijk de kamer binnen die het huis van Rivero tot gevangenis diende. Het raam stond wijd open en toen mijn bewakers aan de deur hadden post gevat sprong ik naar buiten en liep op het huis van Doña Concepción af. Maar daar kwam die vent al met zijn dubbelloopsrevolver — hij mòcht een dubbelloopsrevolver dragen, de smiecht!. Gelukkig greep Concha zijn arm en vroeg hem of-ie *loco* was, stapelgek om zo maar op een *cristiano*, d.w.z. mens (dat was ik!) te schieten. Zoals de lezer reeds begrepen heeft schoot hij niet en we zaten daarna in de gelagkamer met zijn allen, Don Rivero en zijn matrozen incluis, van de gesmokkelde whiskey en sigaren te genieten.

LATER verzekerde mij dan ook José dat Rivero nooit geschoten zou hebben; zo „loco" zou hij niet geweest zijn want dat had voor hem de ergste konsekwenties kunnen hebben: je schoot niet op een Engelsman of op iets wat daar op leek.

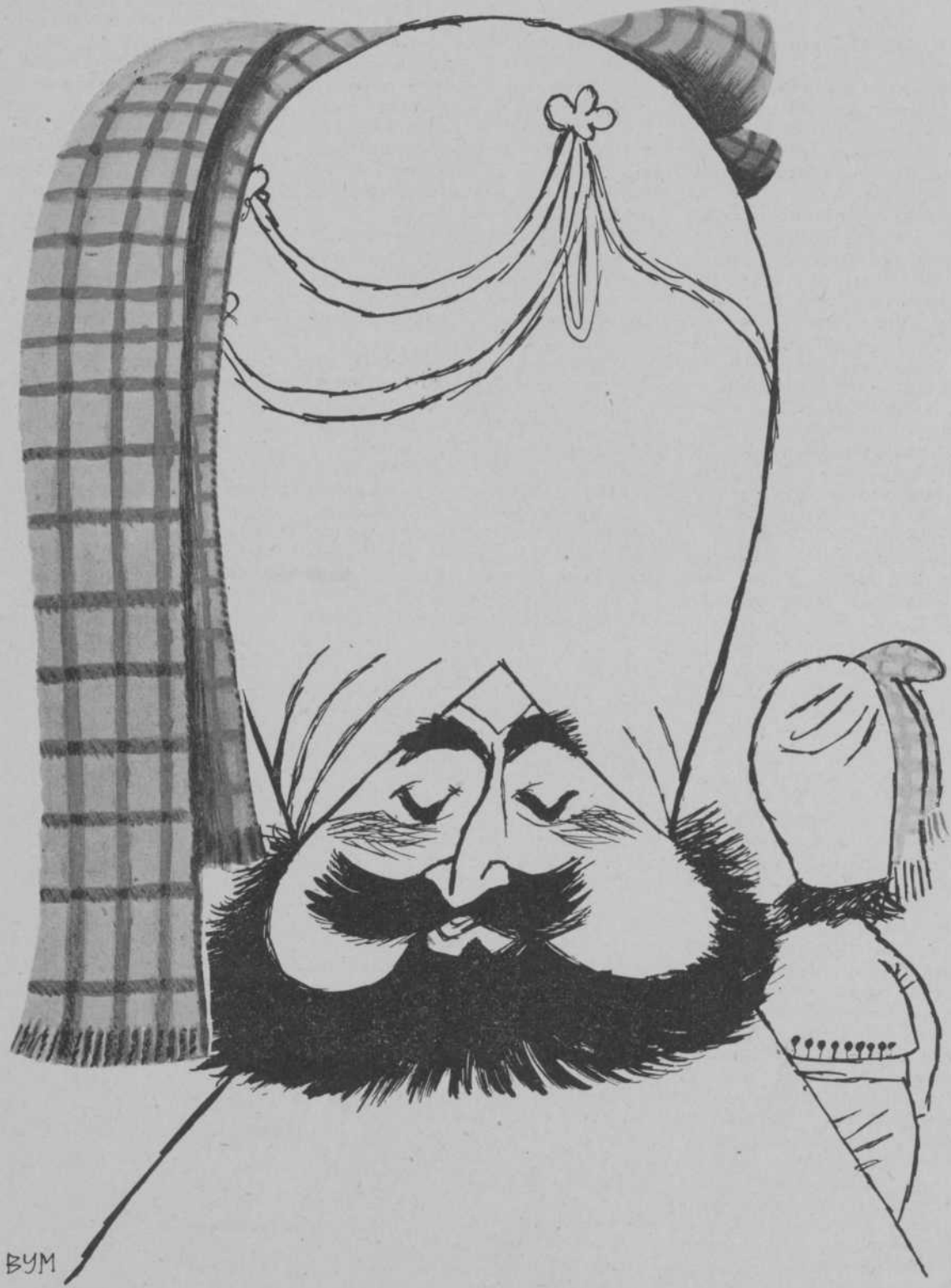

Cigarettenfabr. van Kerckhof
Sinds 1885 superieur in kwaliteit

Overigens had je nog moorden en moorden. Een echte moord was feitelijk alleen maar een roofmoord, zoals die overval die kort voor mijn komst op een bejaard echtpaar dat aan de rand van ons gehucht woonde had plaats gehad, waarbij het enige motief hun spaarcentjes was geweest. Die kerels hadden ze met behulp van zowat al de inwoners gepakt en aan de bomen opgehangen. Verder werd het woord moord — homocidio — nooit gebruikt. Iemand had eenvoudig „een paar dooien". De eerste keer dat José mij aan zo iemand voorstelde en daarbij in mijn oor fluisterde: „Ya tienne tres muertos" (hij heeft al drie dooien) voelde ik iets als een rilling door me heen gaan. Maar de volgende maal zei ik net als iedereen: aangenaam kennis maken, zo als je bij ons doet wanneer je aan een man wordt voorgesteld en je hoort dat-ie een slee van een wagen bezit.

NAAST de crime de passionel speelde ook de moord-door-het-spel een grote rol. Zo'n geval: *De moord in de Nieume Haven*, staat mij het helderst voor de geest, omdat die als het ware vlak onder mijn ogen plaats vond. Nadat de Oude Haven door de steeds van loop veranderende Paraná-rivier was verzand en niet meer bruikbaar voor de raderboten die de rivierplaatsen met Buenos Aires verbinden, had men deze Nieuwe Haven kortelings in gebruik gesteld. Daar zaten we op een hete dag buiten een cafeetje op de boot te wachten. Vlak voor ons waren twee mannen aan een tafeltje aan het kaartspelen. Opeens zien we de een opspringen; een verschrikkelijk lang mes glinstert in zijn hand en in een oogwenk heeft hij zich over de tafel gebogen en zijn tegenstander recht door het hart gestoken. Deze komt nog overeind en haalt zijn navaja uit zijn broek maar tegelijk valt hij achterover. Hij had enkel een hemd over 't bovenlijf en het is me steeds bijgebleven hoe zwart het bloed leek dat uit de open wonde gutste toen hij op de grond lag. Ik was zo onthutst dat ik op de moordenaar toesprong en hem in mijn toen nog gebroken Spaans iets zei. Hij had een goedig gezicht en een kinderlijke lach. Maar de anderen trokken me haastig terug en daar kwamen reeds de twee matrozen aan die in deze haven de politie vormden. Zij namen de moordenaar mee terwijl anderen het lijk oppakten. Na een paar weken was Manuel, de moordenaar, weer aan zijn gewone werk in de haven. Niemand wist wie de vermoorde was; hij was die morgen ergens van de Pampa vandaan aangekomen. Toen ik mij over het een en ander verbaasde haalde José zijn schouders op en zei: „¡ A! Los motivos!" Wie kan zeggen wat de motieven waren? En zo lang je dat niet weet wat kun je dan met een man doen voor wie dit pas de eerste dooie wâs?

CHRIS VAN DER WEYE

Een Jago Shawl staat iedereen

EENDJES VOEREN

* *

TERUGGEKEERD van de begrafenis in het sterfhuis, verzekerde ik mij van een goede plaats naast de tafel, waarop schalen met broodjes stonden en sigaretten in vaasjes. Langzamerhand stroomde de ruime kamer vol mensen, zodat er stoelen bijgehaald moesten worden. Een zuster van Br. stond wezenloos midden in de kamer, tot iemand haar zijn plaats aanbood en een fluisterend gesprek met haar begon te voeren: Toen ik Stil, de souffleur van het Stadsgezelschap, een sigaar zag opsteken, nam ik een sigaret uit een vaasje, een zeventig cents sigaret, zag ik. Ik had echter geen lucifers bij me en ook op de tafel waren geen lucifers te bekennen. Naast me zat een mij onbekende man van omstreeks zestig jaar, die, toen hij mijn zoekende blik zag, mij een aansteker voorhield.

Bent u familie van de overledene?" vroeg hij. Ik herkende zijn stem onmiddellijk. Het was Van Steenderen Jr., die dikwijls aan hoorspelen meewerkte, waarin hij dan rollen vertolkte van robuuste zeelieden of vaders van acht kinderen.

„Een ver familielid," antwoordde ik. Hoewel toch weer dichtbij genoeg, dacht ik, om mij recht te geven op een plaats in een van de volgkoetsen. Terwijl ik ook zonder op het aantal te letten een handjevol bloemen op de kist had kunnen gooien in tegenstelling met de laatsten voor wie per man nog maar één bloem over was geweest.

„Tja, ik heb nog met Br. gespeeld in zijn glansperiode," zuchtte Van Steenderen, „dat waren gouden tijden. We speelden dan in de provincie op een billard in een of ander café. Je kon er de rook snijden."

„Toen was ik nog te jong, denk ik," zei ik met iets van wij-jongeren in mijn stem.

„Ja, dat moet ver voor uw tijd geweest zijn," zei Van Steenderen, „we worden allemaal een dagje ouder."

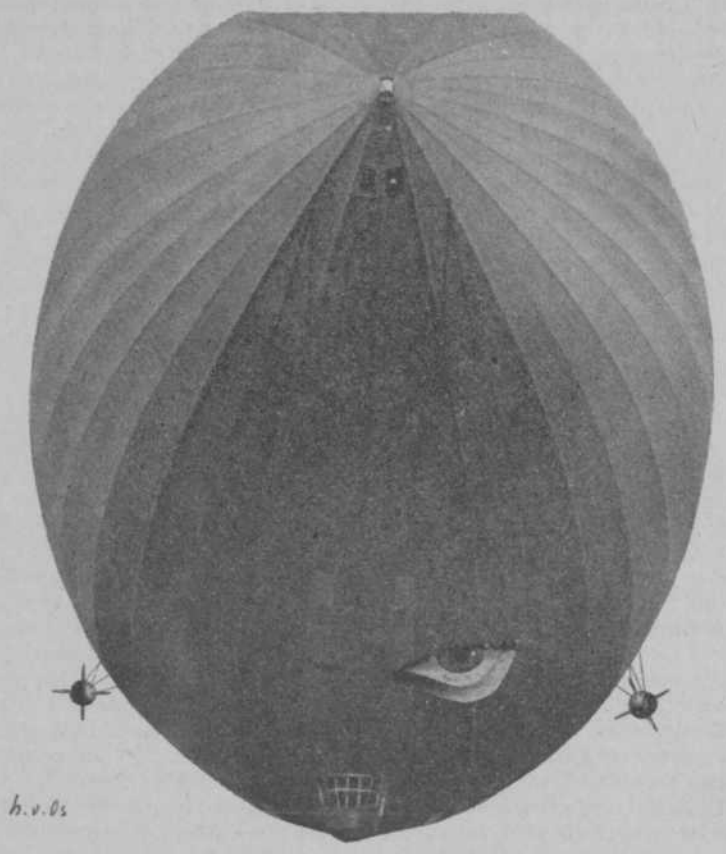
Toch had ik Br. tamelijk goed gekend, of laten we zeggen, tamelijk vaak gezien voor een ver familielid. Voor de oorlog bezocht ik hem dikwijls aan de hand van mijn moeder. Hij speelde toen al sinds enige jaren niet meer, tot grote verwondering van zijn collega's, die zich zo'n houding en dan vooral met Zijn Talent niet konden voorstellen. Hij woonde in Den Haag in een nogal versleten straat en bracht zijn dag door met blokjes om lopen en boeken lezen. Een hoogst enkele keer bezocht hij de schouwburg. Tot zijn grote ergernis kreeg hij dan altijd een plaats op de eerste rij. En éénmaal gebeurde het dat de hele zaal omhoogrees toen hij binnenkwam, maar dat was in het begin van de oorlog, toen de mensen licht geroerd waren.

IN een bureaula had hij mappen vol krantenknipsels en foto's liggen, waar ik altijd naar vroeg en die ik opgewonden las als, hij met mijn moeder sprak. Oet aantal krantenknipsels groeide nog steeds, want er was altijd wel een toneelcriticus die in zijn kolom de verzuchting slaakte: „acteurs met het talent en de allure van een Br. schijnen uitgestorven te zijn" om dan verder uit te weiden over de impasse waarin ons toneel geraakt was. Een jaar na de oorlog verscheen er een biografie over hem, geschreven door Varendonk, de regisseur van de Toneelgroep. Het boek had een grote rel veroorzaakt onder de jongere acteurs, die het met Varendonks theorieën over de „éne vent, die heel een toneel beheerst" niet eens waren en zijn spelopvatting uit de tijd achtten.

Ook Varendonk was natuurlijk aanwezig. Hij zat niet ver van mij af te praten met Sonja L. die pas eindexamen

van de toneelschool gedaan had en cum laude was geslaagd. Ik overwoog, naar haar toe te gaan, maar het feit dat ik dan mijn gunstige plaats moest opgeven (niet alleen naast de tafel waarop de etenswaren etc., maar ook in een hoek) weerhield mij hiervan. In een andere hoek van de kamer zag ik mijn moeder. Zij was in gesprek met de tweede zuster van Br. die de dag dat ik Br. in het ziekenhuis opzocht ook aanwezig was. Zij had toen druiven bij zich, die ze Br. voerde, na ze van vel en pit te hebben ontdaan. — ‚Ouwe jongen.' zei ze voortdurend, ‚wie had dat nou gedacht, hè. Zo'n boom plotseling geveld.' Ze had ook een bijbel meegenomen, die ze op een stoel naast Br's bed neerlegde. Daar hij echter reeds half blind was, had hij er weinig aan. Onder zijn kin had men een witte émaillen bak geplaatst die het geelkleurig speeksel dat uit zijn mond droop, opving. Hij praatte bijna onverstaanbaar en greep herhaaldelijk mijn hand, hoewel hij misschien niet eens wist wie ik was. — ‚Eigenlijk moest ik vandaag met de bus naar Leeuwarden,' zei de zuster, ‚maar Mia heeft nu voor me opgenomen. Ik hoop maar dat ze het er goed afbrengt, vooral omdat er geen tijd meer was om het programma te veranderen. Je krijgt de groeten van iedereen.'

* *

VERDER haalde ze herinneringen op uit hun jeugdjaren toen ze nog in het Gooi woonden. — ‚Dan gingen we met neef Frans naar de kermis, weet je wel? En herinner je je nog de nacht dat we de tuinstoelen van alle huizen in de buurt midden op de weg hadden gezet? En al die heerlijke vruchten die achter in de tuin groeiden. Grote blauwe bramen, perziken en wat al niet.'

Als het even kon, keek ik uit het raam, maar zag weinig meer dan een reep blauwe lucht en hier en daar een schoorsteen. Achter een wit scherm lag nog iemand in de kamer: ‚een heel aardige man, volgens de zuster, waar Br. vast veel plezier van had.' Het was een verzekeringsagent, hoorde ik later, die van een trap was gevallen. Hij stierf een uur nadat Br. was heengegaan, zoals het in de rouwadvertenties heet. Een feit dat de zuster nog dikwijls verhaalde, waarschijnlijk om de bijzondere gehechtheid van de mensen aan Br. te illustreren.

Even later zag ik mijn moeder opstaan en naar mij toekomen.

„Ik moet weg," zei ze, „ik speel in Breda vanavond. Als je zin hebt kom dan Maandag bij me eten." Toen nam ze afscheid van mij en enige anderen, mij achterlatend met een vaag schuldgevoel. ‚Ik kom te weinig bij haar,' dacht ik, ‚dat is nogal onaardig, goed beschouwd.' Ik nam een broodje van de schaal en keek in de richting van Sonja, die nog steeds met Varendonk praatte. Terwijl ik haar gadesloeg voelde ik mij warm om de lendenen worden en ik begon aan iets anders te denken. Het was koud op het kerkhof, herinnerde ik mij. Het gedoe in de aula was wel een treurige vertoning. Schuifdeuren die opengingen en de kist lieten zien, bedolven onder kransen en zo. De deuren sloten en men was gedwongen magere orgelmuziek aan te horen. Veel mensen huilden, en dat in die kou. Dan gingen de deuren weer open en men zag de ruggen van zwart geklede mannen, die de kist reeds op de schouders droegen. Mager is het woord. Nee, dan Hamlet, die onder het lossen van kanonschoten wordt uitgedragen. De kleding was in die tijd ook veel fleuriger.

INMIDDELS was de stoel naast mij van bezitter gewisseld en was nu bezet door de criticus Culgaart, een wat dromerig man, die niet van toneel hield.

„Was Br. niet je grootvader?" vroeg hij mij.

„Nee, ik ben slechts een ver familielid," antwoordde ik, „maar ik kende hem tamelijk goed."

„Ik had hem de laatste jaren een beetje uit het oog verloren," zei hij, „maar in de Haagse tijd waren wij goede vrienden. Heb je wel eens die gramofoonplaten gehoord, die van hem opgenomen zijn? Hij zegt dan teksten uit ‚Hamlet' en ‚King Lear'."

„Nooit gehoord. Zijn ze goed?" vroeg ik.

„Heel mooi," antwoordde hij en verzocht me hem de schaal met broodjes aan te reiken.

„Het is merkwaardig," zei ik, „dat men niet rondgaat met die broodjes. Ik zal er Sonja een brengen."

Ik zocht een broodje met kaas uit en ging naar haar toe. Ze bedankte me en stelde mij voor aan Varendonk, met wie ik nooit had kennis gemaakt. Hij droeg een zware hoornen bril, maar was verder weinig opvallend.

„Wanneer hebben we eigenlijk lezing van ‚De Vogels'?" vroeg Sonja hem. Hij haalde zijn schouders op en antwoordde: „Dat duurt nog wel even, kind."

„Als je vanavond met mij gaat eten," zei ik tegen haar, „dan zal ik je je toneelschoolaccent afleren. Denk er goed over na, een goede maaltijd en weer een normale uitspraak, dat is niet gering."

„Het spijt me," zei ze, „ik kan niet."

„Morgen dan," zei ik.

„Morgen zit ik in Arnhem met de ‚Ernst'. Ik kan voorlopig echt niet. Aan het eind van de maand. Ik beloof het je."

„U dicht, nietwaar?" vroeg Varendonk, „kunt u niet eens een toneelstuk schrijven? In verzen bedoel ik. Naar mijn mening moeten we weer terug naar het vers. Racine en Vondel."

„Ik zal het eens proberen," zei ik, „maar ik ben bang, dat ik het niet kan."

Er waren al veel mensen weggegaan, zodat er nu zelfs stoelen over waren. De broodjes waren bijna op, evenals de sigaretten. Ik nam een broodje met ham en dacht er over mosterd te vragen, maar durfde toch niet goed.

Ik keek om me heen en zag voor het eerst die middag een portret van Br. boven de schoorsteen hangen, met een rouwkrans er om heen. Het was geen recent portret en ik herinnerde me plotseling hoe hij een keer met mij naar het park was gegaan om de eendjes te voeren en te kijken naar de zeilbootjes in de grote vijver. Hij droeg een jas met een grote bontkraag en zijn statige kaarsrechte figuur baarde veel opzien.

In de oorlog, toen mijn moeder en ik op de Veluwe woonden, stuurden we hem paketten met tarwe en roggebrood en soms een stuk spek. Toen wij hem na de bevrijding terugzagen, was hij erg mager geworden en zijn jas had hij in de hongerwinter geruild tegen boter.

Ik voelde een neiging het broodje, dat ik in mijn hand hield, terug te leggen, maar vond dit toch ook weer een onzinnig gebaar.

REMCO CAMPERT

BESTEMMING

ER was eens een man wie het slecht ging. Dat is natuurlijk niets bijzonders. Het gaat ons allemaal slecht. Behalve dan hun, wie het goed gaat.

Maar deze man ging het zeer slecht. Hij zag er niets meer in.

„Ik wel," zei de vrouw, tot wie hij zich ten einde raad had gewend. „Ik zie iets."

Ze tikte met een lange nagel op een speelkaart. „Hier zit het in. Een groot land. Grote steden. Veel mensen. En geld, meneer. Véél geld."

De man zuchtte. Hij streek over zijn haar. Hij keek naar de vrouw voor hem. Hij draaide wat op zijn stoel. De vrouw pakte de kaarten met een handige beweging bij elkaar, maakte er een keurig stapeltje van en begon ze opnieuw te schudden.

„Ik zal nog één keer voor u kijken," zei ze. „Dacht ik het niet," riep ze, toen ze de kaarten weer uitgelegd had, „hetzelfde land. Dat kan alleen maar Amerika zijn. U moet naar Amerika gaan, meneer. Wacht niet te lang meer. Ik zeg het u. In Amerika zult u een rijk man zijn."

„Dank u," zei de man en stond op. „Hoeveel krijgt u van mij?"

„Nou ja," zei ze, „laten we zeggen f 1.50, omdat u het bent."

Het was zijn laatste geld.

Hij slenterde door de stad. Doelloos. Zijn handen diep in de zakken. Zo doet men dat als men niets meer in de zak heeft. Men loopt maar wat rond. Hij ook. Men kijkt omlaag of er soms een dubbeltje op de stoep ligt. Hij ook. Hij vond niets. Hij vond nooit iets.

Nee meneer, het spijt me, we zijn reeds voorzien.

Heeft u referenties?

Wanneer heeft u voor het laatst gewerkt?

U bent te laat, meneer. — Te laat? Het is nog één minuut voor drie. — Nou vooruit, vijf gulden voor die jas.

Dag, melkboer. Gegroet kruidenier. Bonjour, sigarenman. Van hoeveel weken staat er nog? Omlopen!

In Amerika zult u een rijk man zijn!

EEN paar maanden later was hij in New York. Als stokershulp was hij overgestoken. Hij had geld kunnen lenen van een vriend om er de eerste weken rustig te kunnen rondkijken.

Ziet u hem niet? Kijk, daar gaat hij. Een man. Een gewone man die in New York loopt. Een man uit West-Europa. Een man wie het slecht ging.

Eerst was hij bordenwasser. Natuurlijk, of dacht u soms van niet? Daarna kwam hij bij een circus, waar hij de stallen mocht reinigen. Korte tijd daarop vertrok het circus, zonder het personeel. Portier van een cafétaria. Kantoren dweilen. Ik heb geen job voor u, sorry. Toen kwam hij in een plasticfabriek terecht. Misschien moest hij daar op knoppen drukken. Ik weet het zo precies niet meer. Maar na een paar maanden was hij weer even ver als toen hij gekomen was, met dit verschil, dat het geleende geld (van de vriend) nu ook geheel op was.

Ten einde raad liep hij bij een waarzegster binnen.

„Let me see, son," zei ze, „er is ergens een land waar u veel fortuin kunt maken. A lot of money. U moet niet langer hier blijven, u moet zo gauw als u kunt naar het Zuiden gaan, naar Zuid-Amerika."

En aldus deed hij. Hij ging naar het Zuiden. Toen hij daar, na een langdurige lift, aankwam, begon hij met goede moed kantoren te dweilen. Het bordenwassen sloeg hij over. Hij mocht kranten venten. Feestmutsen plakken. Schoenen poetsen. Stieren vechten (nee, dàt deed hij niet). Stenen sjouwen.

Lo siento, lo siento mucho!

Op een avond zat hij in een havenkroeg in Montevideo van zijn laatste centésimos een glas wijn te drinken, toen een zeeman aan zijn tafeltje kwam zitten en hem meteen aansprak.

„No american," zei hij, „no espagnol," zei hij, „holandés," zei hij.

„Ja," zei de man.

In een mengelmoes van Spaans en Amerikaans vertelde de zeeman dat hij de toekomst kon voorspellen aan iedereen.

„Blijf niet in dit land, señor. Hoe langer u blijft, hoe slechter het u hier gaan zal. Ik zal u een goede raad geven. U moet naar Australië gaan. Daar ligt goud voor u. Goud voor het oprapen. Ik weet een boot die morgen vertrekt. Salud, señor", en hij hief zijn glas op.

En aldus deed hij. Hij kwam in Sidney aan. Hij voelde dat hier zijn geluk lag. Maar ach, de worsteling om het bestaan begon opnieuw. Nergens vond hij het goud, dat hem door de sailor uit Montevideo beloofd was. Havensjouwer, (enz. enz. zie boven) Lopen, lopen. Een job. Wie heeft een job voor mij? No sir.

Hij gaf het hier gauwer op. Er was een havenmeid die mediamiek was. Ze deed alles gratis.

„Honey," zei ze.

„I know," zei hij, „welk land?"

Hij zwierf nog door vele landen. Overal probeerde hij het opnieuw, maar steeds weer dreef een helderziende hem naar een ander land.

En eens, in Marseille, zei een zwarte vrouw tegen hem: „Ga terug, mon vieux. Ga terug naar je eigen land. Als je hier blijft zal het je slecht gaan, steeds slechter. Ga terug, mon vieux."

En aldus deed hij. Hij kwam terug in Holland. Na jaren. Er was niets veranderd. Hij ook niet. Hij was alleen wat ouder geworden. Hij huurde een kamer aan de Nassaukade in Amsterdam en vestigde zich aldaar als helderziende.

Sindsdien is het hem goed gegaan. Hij kreeg een aardige klandizie. Dat moet gezegd.

Want hij voorspelde fortuin.

En dat lag voor iedereen over zee!

MARGA MINCO

HOFJUWELIERS

Kalverstraat 1 - Amsterdam

TED PENTECOST

van HOWARD SPRING is een der drie boeken, die ik zeker zou meenemen, als ik op een onbewoond eiland moest verblijven. Aldus verklaarde een der leden van het Aetherforum Vrijdagavond, 1 Juni jl , voor de microfoon.

Gebonden f 8.90

FRANCES PARKINSON KEYES

NOODLOT IN NEW-ORLEANS

Gebonden f 8.90

De schrijfster koos een wel zeer romantisch décor voor haar vertelling: zij brengt de lezer naar de tweede havenstad van Amerika: het Zuidelijk New Orleans, parel aan de Mississippi, met haar boeiend mengelmoes van Spaans, Portugees, Frans en Engels, met haar vele negers en Creolen. Het boek begint met de entrée van Orson Foxworth, die in gezelschap van zijn nichtje Ruth in het beroemde restaurant „Antoine" verschijnt, waar hij, de schatrijke koopman en reder, een diner geeft. Ruth kijkt bij dit alles haar ogen uit, zij leert haar oom van een geheel nieuwe kant kennen, vooral als zij hem gadeslaat bij de ontmoeting met Odile Lalande, de bekoorlijke Creoolse. Doch dan komt de schok: Odile wordt vermoord gevonden in haar kamer. Van dat ogenblik af begint de boeiende en opwindende geschiedenis, die de Europese lezers wel even sterk in spanning zal houden als de Amerikaanse. Een realistisch verhaal, doch dat tevens plaats laat voor een nieuwe, veelbewogen romantiek.

Haagse Courant

Een vacantieboek bij uitnemendheid :

SNEEUW-SYMFONIE

H. J. A. SCHINTZ

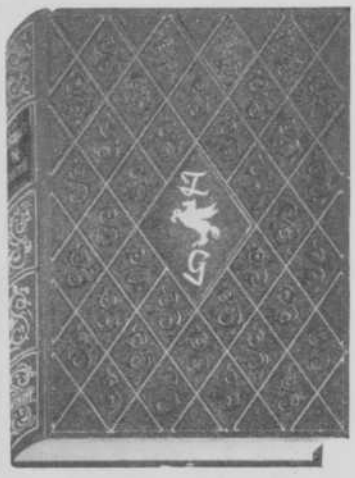
Tekeningen van Libra **Gebonden f 7.90**

Hier spreekt een man, die zijn hart voorgoed aan de bergen verloren heeft en die van zijn liefde getuigen wil. Die liefde is eerlijk en daarom zijn in dit boek die gedeelten het best waar de natuur beschreven wordt en waar de schrijver ons de echte ski-avonturen doet meebeleven.

Een jongeman, Hannibal, maakt met enkele vrienden, onder wie de Zwitserse gids, een grote bergtocht en de beschrijving hiervan vormt het hoofdbestanddeel van het boek. Het is voor degenen, die nooit zo'n evenement hebben meegemaakt (de meesten van ons immers, helaas!) aardig om te lezen hoe een en ander in zijn werk gaat en met welke factoren men allemaal moet rekening houden om de tocht te doen slagen en het gevaar zo veel mogelijk te beperken. Een sympathiek boek, misschien vooral door de kinderlijke blijmoedigheid, die eruit spreekt. De vele tekeningen passen goed in de tekst.

Leeuwarder Courant

De intekening is opengesteld op :

F. W. VAN HEERIKHUIZEN

GESTALTE DER TIJDEN

DE WERELDLETTERKUNDE IN HOOFDTREKKEN

2 dln. Formaat 25 × 17½. Geïllustreerd

Parallel hiermede zal van dezelfde auteur verschijnen :

ZIEL EN GEDACHTE

BLOEMLEZING UIT DE WERELDLETTERKUNDE

2 dln. Formaat 25 × 17½. Geïllustreerd

ÉLÉGANCE

Maandblad voor de Moderne vrouw

Een schitterend verzorgde uitgave met tal van interessante en rijk geïllustreerde artikelen

GEHEEL OP KUNSTDRUKPAPIER GEDRUKT

Society — Haute Couture — Cosmetiek
Theater — Film — Sport

Prijs per nummer f 1.25
Abonnement per jaar (12 nummers) f 12.50

Élégance

AMSTERDAM-Z. RAPHAËLPLEIN 17. TELEFOON 91700 - 99014

VERTEGENWOORDIGERS GEVRAAGD
VOOR HET AANBRENGEN VAN ABONNEMENTEN
HOGE PROVISIE + ONKOSTENVERGOEDING